

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૬૮-૦૪ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ ત્રિલૂપન તરંગ

વિષય ૬-૧૧

૬૯૦૪

ગુજરાત વિધાનકોષ પ્રથાભ્ય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કોપીરાઈટ-સંગ્રહ
અર્ચણી પત્રિકા.

શ્રીયુત્તમ ગહાશય.

નાગરદાસભાઈ રણછોડદાસ.

કલીકો મીલના સ્પીનીંગ મારતર સાઠ

અમદાવાદ.

દોહરા.

- દહપ વ્રક્ષ સમ ગુણુમાં, દેતા સરસ સુવાસ;
દશા શ્રીમાળી જ્ઞાતમાં, નરવર નાગરદાસ. ૧
- સભ્ય અને સાદાઈમાં, ખલકે વરતા વાસ;
ગૌરવથી નિજ જ્ઞાતમાં, નરવર નાગરદાસ. ૨
- નિર્મળ મનથી નાતના, સુખ ચિંતકો આપ;
પારસ મણિના ગુણુથી, નરવર નાગરદાસ. ૩
- દયા દીનની ખાણુ છો, સુખ તણુ છો છાજ;
પરોપકારી કામમાં, નરવર નાગરદાસ. ૪
- સંતોષી સંઈણુ છો, વિકાર ઝર ન વાસ;
કોહિનૂર રૂડા કુળના, નરવર નાગરદાસ. ૫
- નીતિ પર પ્રીતિ ધાળી, સત્ય તણાછો દાસ;
ચિનચવંત આ અવનીમાં, નરવર નાગરદાસ. ૫
- ક્રાંતિ કાને સાંભળી, હૈયે વધ્યો હુલાસ;
જે સખખે આ અંથને, અરખ્યો નાગરદાસ. ૭
- સ્વીકારી આ અંથને, ઉપકૃત્ય કરશે આપ;
સદ્ભાગી સમજ શકું, નરવર નાગરદાસ. ૮

લી. સેવક.

ત્રિભુવનદાસ નારણના
સવિનય પ્રજ્ઞાન.

શ્રી.

ત્રિભૂવન તરંગ.

લેખક—શ્રી ત્રિભૂવનદાસ નારણજી.

પ્રભુ સ્તુતિ.

રાગ—“આંખ વિનાનું અંધાં રે”

કંઈક કરણા ઉર લાવો રે, દયાના નિધિ ;
 કંઈક કરણા ઉર લાવો,
 જગત વિષે હું જન્મ ધરીને દાગ ન ખેડો ક્યાંય ફરીને,
 થાક્યો છું હું હવે ભવ ફેરા ફરિને ફરિને રે. દયાના
 યાધિ, વ્યાધિ, થાય ન અજગી ઉપાધિ પણ સાથે વળગી ;
 એવી ત્રિવિધિ મારા સિરપર સળગી, સળગી રે. દયાના
 સાર અસાર સર્વે જગ લાગે, ત્રિભૂવન મુખ એવું માંગે ;
 જન્મ મરણ મમ ભાંગો ભાંગોરે. દયાના

શારદા સ્તુતિ.

ગઝલ.

અરે ઓ ! ! ! શારદા માતા, તમારા ગુણને ગાતા.
 થયા ઘોઘા અમે ખાતા. અરે ઓ ! ! !
 તમારા સેવકો થાતા, રીસાયાં લક્ષ્મી માતા ;

સરવને સુખના દાતા,	અરે ઓ ! ! !
અમેને એ કહે માતા, નથી મમ ગુણ કાં ગાતાં ?	
રહ્યાં છે તે થકી જતાં.	અરે ઓ ! ! ?
કર્યો છે ખાર જો ખાલી, મમતને જીગરે જાલી;	
ગયા તે ધરથકી ચાલી.	અરે ઓ ! ! !
નં ખાગે પેટમાં દાણા, પીટે છે છાતીએ પાણાં;	
કર્યાં ત્યાં તેમજો થાણા.	અરે ઓ ! ! !
ધણા કંજુસના કાકા, કરે ખાવા છતાં શકા;	
વસ્યા છે ત્યાં જીવો જતાં.	અરે ઓ ! ! !
નથી જ્યાં કોઈને મળતું, નથી જ્યાં કોઈપણ રજતું;	
નથી જ્યાં કોઈ ને વળતું.	અરે ઓ ! ! !
રીસાવી તે ગયા જેથી, રજગતા જો અમે તેથી.	
દુઃખી સ્થિતી બની એથી	અરે ઓ ! ! !
કવિ થઈ બીજા માગે છે, તને શું દીક લાગે છે;	
ધરે તો ઘન્ટ વાગે છે;	અરે ઓ ! ! !
રજગતા વાટને ઘાટે, દેખું છું ધનને મારે;	
શ્રમને જો તજી વાટે	અરે ઓ ! ! !
તજી જો લાજની પરવા, પ્રેરે છે ધન જો મળવા;	
વખાણો નિયત કરવા.	અરે ઓ ! ! !
કવિની ટેકને રાખી, નિભાવો જીંદગી આખી;	
અમેને ના કરો ખાખી.	અરે ઓ ! ! !
અમે તો ટેકના એવા, ન તજીએ આપની સેવા;	
સદા હ્યો લાભ તે સેવા.	અરે ઓ ! ! !

કાં ! ! ! નોકરીની મઝા કેવી !

ગઝલ.

ધણી છે બીખથી ભુંડી, જીવોને નોકરી ભુંડી,	
પીડામેં ન મ છે. હંડી,	ધણી છે.
અરેરે હાજરી ભરવી, તે સાર નોકરી કરવી,	
કરીને છંદગી વરવી.	ધણી છે.
ધણાં છે હુંદલાં પેટા, કહેવા તેહને શેડા,	
દીએ તે દુઃખડાં વેડા	ધણી છે.
વખતસર રોટલા ખાતા, ધરેએ દે નહીં જવા,	
કશાલા વેહવા આવ.	ધણી છે.
ફકત આ પેટને ભરવા, જવું ને નોકરી કરવા;	
અન્યાયા દેશમાં ફરતા.	ધણી છે.
ધણાં ને પ્રાણથી પ્યારી, અરેરે આપણી નારી;	
જવી તે ક્યાંય વિસારી.	ધણી છે.
સગાના સાથને છોડી, જવું પર દેશમાં દોડી;	
કહો આ ! ! ! આપદા થોડી.	ધણી છે.
તોડીને ટાંટીયા મરીએ, ભૂખ્યા તરસ્યા ધણા ફરીએ;	
કદર તે થાય નાં જરીએ.	ધણી છે.
ખીમારી થાય તે ટાણે, દયા કોણ દિનમાં આણે;	
પડ્યો ખેલ પુછતે જાણે.	ધણી છે.
ધકેલે ગાડીએ ધાલી, ટીકીટ એક રોકડી આલી;	
મારગમાં તો પ્રભુ વાલી.	ધણી છે.
સદાએ હાજરી દેતાં, મુખેથી હા હા ક્રેતાં;	

નથી જો માન ત્યાં રે'તાં	ધણી છે.
નિરાંતે ઉઘતો લેવી, અરેરે હોય છે કેવી;	
શનિ જો પાંતના જેવી.	ધણી છે.
ગળેનાં નાવું ને ધોવું, મળેનાં લોકને જોવું;	
અરે ક્યાં રોહડાં રોવું.	ધણી છે.
પગારો આપતાં થોડા, કરાવા નોકરી થોડા,	
વળી તે આપતાં મોહોડા.	ધણી છે.
ઝરૂરી કામને માટે, રખનો માગતાં ધાટે;	
લડે છે વાઘની ડાટે.	ધણી છે.
નજર જો નાં પડે નાંખી, ખરેખર જીંદગી આખી;	
ખનોને છેવટે આખી.	ધણી છે.
મવાલી હોય છે મોટા, પ્રજાપત વાહનો જોટા;	
ભરીને આપવા લોટા.	ધણી છે.
દીએ છે કેક તો ગાળો, ડસે જો તેહને કાળો;	
પેસો એ રાફડા વાળો.	ધણી છે.
ચડાવે મુખડાં એવાં, ડુટેલાં તુંબડા જેવા,	
પડે છે દેખવાં તેવાં.	ધણી છે.
વિના જો આપણી ચુકે, ઘણા તો ગાળાઓ ડુકે.	
જાણુ જો વાંદરા હુકે.	ધણી છે.
સીકલ જો દેખીને એવી, પડે છે શાળ તો કેવી,	
ખરેખર દાડમા જેવી.	ધણી છે.
સદાએ પેટમાં ભડકો, ધરીને વેઠવો તડકો,	
કરો આ નોકરી ભડકો.	ધણી છે.
ઘણા તો આપતાં ગાળો, કહે છે ચાલતાં સાળો;	

કર છે માનખ્યો કાળો	ધણી છે.
હું કારા ઢેડીઆ જેવા, કરે છે ટેકતો એવા;	
ખરખર લાયની જેવા.	ધણી છે.
મળેતાં નારતાં મુખો, પડે છે વેઠવી ભુખો;	
એવાં છે નોકરી દુઃખો.	ધણી છે.
શેઠાણી થોભીને છોડે કહે છે છોકરાં તેડો;	
મુકેતાં એ વિના કુટો.	ધણી છે.
અઠારાં કામને ચિંધે, વળા કરતાં છતાં નિંદે;	
જેવાં કે છાતડી વિંધે.	ધણી છે.
ધડી જે ખેસવા જાતાં, દેખે છે દુઃખના દાતા;	
કરે છે નયણને રાતાં,	ધણી છે.
ત્રિભુવન સિખ છ એવી, ઘટે તો ઉરમાં લેવી;	
પછી ઇચ્છા કહું જેવી.	ધણી છે.

દાહરો.

માલ વગરના માનવી, અક્ષત હિયુ જે હોય;
સહન કરીને દુઃખડાં, દે જન્મારો ખોય.

કાં !!! વાણીયાઓ! તમારે હજી અમારું દુઃખ સાંભળવું
છે કે ? સાંભળો.

“રાગ” જમાનો તો બદલાયોરે”

વાણીયા કંઈક વિચારોરે, જ્ઞાતી તો હું છોજ તમારોરે.

વાણીયા કાંઈક વીચારોરે.

૥૮૬૩

ઝેરી વિનાનો છે બહુ બળાપો, જેને માટે જીવો લેખ;
છેવટ સુધી જો નહીં મળે તો, પડશે લેવો જોજો લેખ.

વિના નથી, (૨) અમારો આરોરે. વાણીડા.

સુડતાળીશ તો વરસો વૃત્તાં, નિત્યે જપતાં નાર;
વાંદાનાં વલખાં મેં છેવટે છપાવ્યાં, તો એ ન આવ્યો પાર;
હજુ જીવો, (૨) આજ અમારો. વાણીડા.

ચાર, ચાર જેની આવૃત્તિ થૈજે, નક્કલ બાવીશ હજાર;
ચટણીની પેઠે ગધ છે તે ચાલી, છતાં નિકળ્યો નહીં સાર;
નથી શું, (૨) કોઇ વાંચનારોરે વાણીડા.

પરણી નારીની તો આશા મેં મુકી; ખીજો કરીને વિચાર;
વિધવા નારી થકી ધરને વસાવા, તોએ ઉતર્યો નહિ પાર;
જીવોને, (૨) સંસ્કાર મારોરે. વાણીડા.

પુતર લગ્નમાં પહ્લુ માગે છે, નકટ નારીને માટ;
કેવી રીતેરે આ લગ્નજ કરવાં ? કોઇક ઉતારોને ધાટ;
સમજીને (૨) ચિત્તથી સારોરે. વાણીડા.

નાણાં, નાણાંને નાણાંજ માગે, કરવું હમારે કેમ ?
સુધારાવાળાએ દીધી છે છોડી, વાંદા ઉપરથી રેમ;
કરીને, (૨) પડલાનો ધારોરે. વાણીડા.

આખા મુલકના એંઠવાડ જેવી, આશ્રમમાં આવે નાર;
તેવી શાણી સતિ કરતી નથી જો, કોઇક મારો એ સ્વીકાર;
જીંડણ જેવી (૨) દુઃખનો ભારોરે. વાણીડા.

પ્રથમ તો ધર ધરનાંનું પુછેછે, પછી પુછેછે વેહેપાર;
ત્યાર પછી કેછે વેહેપાર નહીં તો, માસિક શું છે પગાર;

વિધુર વાહાલા, (૨) કોહોને તમારોરે. વાણીયા.

પોતા પાસે તો પેહેરેલાં વસ્ત્રો, વિના ન હાથ કે વાર;

નંગમાં તો અંગ વિનાનું કાંચે, હોય ન રાખ રતી ભાર;

છતાં કરે, (૨) કેવો હખારોરે. વાણીયા.

આથી અધિક દુઃખ કેવુરે ગણવું, કેવા કરમના ભોગ;

વિધવા વેશ્યાની સરખી ગણાતીનો નથી ખતો સંયોગ;

પ્રયાસમાં (૨) પુરણુ હાગોરે. વાણીયા.

કયો હમારે મારગ લેવો, કયો કરવોરે ઉપાય ?

બધી બાબુથી રહે છે બળાગે, વર્ણન જેનું ન થાય;

સુણો મારા, (૨) ઉત્તમ યારોરે. વાણીયા.

શારડી જેવા ખારડી માટે, પડ્યા છાતી માહે શાર:

વૈદની પેટે ટાંકક રજાવો, વાણીયા મારો આ માર;

હવે થયો, (૨) મન મુજરોરે. વાણીયા.

પૈસા આપીને પેટ ભરે તો, ઘરડાનો નાં ગણે બાધ;

રૂા રૂપાળા પૈસા ન આપે, તેને ન આપે દાદ;

આતે કેવો, (૨) કર છે કાળોરે, વાણીયા.

અંતરમાં તો નિરંતર માટે, નથી બીજા ઉદ્દગાર;

આશા અમારીને અમ્મર કરવા, બંધુ પડો કાંઈ બાહાર;

જોઈ મારો (૨) દીલ દુઃખારોરે. વાણીયા.

દામ દેનારાને દીકરી આપી, ભરવા મુકોને ભંડાર;

ભંડાર ભરવાના નામમાં મુકો, સવળે મુખેથી અંગાર;

તમારો તે, (૨) ધર્મ સંભારોરે. વાણીયા.

બાહાર જતાં હું બંધ કરું છું, ઘર અને ખડકીનાં દ્વાર;

તાળું લગાવીને કુંચીઓ મારી, રાખું છું હારોહાર;
ચિપતડી આ, (૨) કોષક વિચારે.

વાણીડા.

પ્રેમી પરોણા ઘેર પધારે, હૈયા મારના હાર;
રાંધીને દેતાં હું લાજ મરું છું, દયા લાવોને લગાર;
દેખો મારા, (૨) દુઃખનો ભારોરે.

વાણીડા.

સાચી જુઠી મારી તમે તપાસો, શાણા જાતી તકરાર;
તે પછી છેવટ નિર્ણય આપો, વિનવું વારંવાર;
તમારા, (૨) તનમા ધારોરે.

વાણીડા.

કુમારકાનો કાળજ હોએ, જુવો સંજ્ઞન સંસાર;
વિધવા વનિતાનો છેવટે બનાવો, બાધ મને બરથાર;
જેથી છઉં, (૨) હું રાજ રહેનારોરે.

વાણીડા.

અન્ય જાતી હવે અમથી ન જોઈએ, દારણુ દુઃખનું દાર;
અધવચ ગાહું મુકી ઉલાળી, પાધરા કે પોખાર;
જાણે વિતી, (૨) કીરમાર મારોરે.

વાણીડા.

ટળવળતારે ત્રિભુવન મુખે, પ્યારા સુણીને પોકાર;
ધમ્મજા અમારીનો અંતજ લાવો, ન્યાય કરી નરનાર;
જેમાં થશે, (૨) જય તમારોરે.

વાણીડા.

જેશીરાજ ? જેશ જેઠકંઈ લીલું કરશોકે ?
હારી.

એ ! જેસીડા ! જેસ જુવોને મળશે ક્યારેરે મને નાર;
એસી અનેરે નેતુ વરસના પરજે, મારો હજુ ન આવ્યો પારરે ?
રે જેસીડાં

॥ ટેકા ॥

પુર્વજ આતે કાઘ કાપ્યો છેકે, ગ્રહ કરેછે કંઈ ખાર;
 દેવી અને કાઘ દેવ નડેછે, કે કાપ્યો કિરતારરે. જોસીડા.
 લખી, લખીને, હું માતીને થાક્યો, પુસ્તકમાં વારંવાર;
 દાદ હજી નથી કાઘએજ દીધી, પ્યારા કરં દયાં પોકારરે જોસીડા.
 રોકડનાં ઘેર દોકડ વાગે, નથી આધાર નથી ધાર;
 ઘેર બેઠારે જોઈએ રમણિક રંભા, પાર પડશે આ વિચારરે જોસીડા.
 શેઠા સુધી ગણી વેદાને કહેજો, પ્રશ્ન સારરે શ્રીકાર;
 ખરેખરે તમે કહી દેજો મુજને, મળશે મુવા પહેલાં નારરે. જોસીડા.
 લગ્ન થયેથી આપીશ તમને, શીખ, કરીને સત્કાર;
 અત્યારે તો એક પાઘ ન આપું, માથું બોડવાને બાહરે જોસીડા.
 કંઈ નરીના નસીબમાં હું છું, ભાઈ કહેાને ભરથાર;
 કે'છે ત્રિભુવન મારા નસીબમાં, કંઈરે રૂડી છે જોનારરે જોસીડા.

કાં. ! જીભડી માખણ લેવું છે કે હજી એની એ ?

રાગ-પરભાતી.

જીભડીરે જમાનો આવ્યો, માંખણ લેવા જેવોરે;
 સુખ ઇચ્છે તોરે સાચો શબ્દ, કોને નહીં તારે કે'વોરે જીભડીરે.
 લંપટમાં પણ લંપટ મોટી, નજરે દેખે તું નારીરે;
 માહા સતિ કરી વંદન કરજે, ભટકેલને બાધ ભારીરે. જીભડીરે.
 ચોરી કરે અને જીહુરે બોલે, છેતરે જે પ્રાણ પતિરે;
 આડા બોલીનેરે ધણી અઘણી, તેને કે' જે શાણી સતિરે જીભડીરે.
 વ્રાતકીને વળા જે ઘર ભંગી તેને કુશળ ધણી કે' જરે;
 ધણાં કુકર્મને દેખે તું કરતાં, તેને મીઠા માન દેજે રે. જીભડીરે.

સાચું કે' વાથી કદિ કાંદો નહીં કાઢે, ઉલટાં થશે જેજે આંખેરે;
તનની વિતેલી ત્રિભૂવન કે' છે, તુજ હિત ધન્યર સાખેરે જીભલડીરે
એજ રાગની ખીજ પરભાતી.

મૂરખના સિરદાર મુખેથી, બહુ બહુ હોએ બકતારે;
સાર અસારનું બાન તજીને, ભારે કેજે બાધ વકતારે. જીભલડીરે.
જલમ જીભમના કરનારા, કાઢુરથી પણ કુડારે;
પોહોરો ન ખાતા હોએ પણ એકે, તેને કે' જે બાઈ રૂડારે. જીભલડીરે.
ખાપી પાંખડીને મ્હેચ્છ મનના, કૃપણ હોએ જે પુરારે;
ધર્મી, નીતિવાન-કે સાફ દિલના, ઉદારતામાં શુરારે; જીભલડીરે.
સોના જેવી શિખામણ આ છે, મનમાં લેજે તું ધારીરે;
સુખી થવાનો મારગ એ છે. ખીજ નથી બાધ બારીરે. જીભલડીરે.
પણા મોટા મોટી વાત કરે તે, કદિ ન કે' જે નાજરે;
કાંઈને કેહેશે લઘ ગઘ ખીલ્લી, કે' જે હજારવાર હાજરે. જીભલડીરે.

જીભનો જવાબ—દોહરા.

કપાષ કે તુટી પડું, અસહ્ય ભોગવું હુખ;
તદપી હું નવ ચોપડું માંખણુ ખોડું મુખ. ૧
ખોત ગઘ થોડી રહી, સિદ્ધ બદલવો રંગ;
બલે થવાની યાયજે, સાંભળ ત્રિભૂવન. ૨
પોતાનાં વળા પારકાં, સરખાં લેખું જન;
વણ પક્ષે ચોખું કહું, સાંભળ ત્રિભૂવન ૩

ત્રિભૂવન માગણી—દોહરા.

બાધ તારાથી કયાય હું, ઠરી ન બેઠો દામ;
બહાલામાં બેઠી બન્યો, છેવટ તજીઓ ગામ. ૧

સમય નથી તું જાણતી તારું ગાયું ગાય;
 સત્ય વંચાથી લોકમાં, હજાર હાની થાય. ૨
 માટે કહું છું માવડી, હવે ન સાચું બોલ;
 જો મૂંગી રહે મહિ વિષે, માહરો વધશે તોલ. ૩

જીમનો જવાબ—દાહરો.

પડી ટેવ ટાળતી નથી, કરો કોડ ઉપાય;
 ત્રિભૂવન મન ડર નહીં. ભલે ચવાની થાય. ૧
 છેવટ જય સાચા તણો, જાહેર જગમાં થાય;
 ખોટા ખાશે ખાસડાં, લોક થકી લોપાય. ૨
 મરશે ભૂંડા મોતથી, તુજ અવગણના ગાય;
 તુજ રક્ષણ કરશે પ્રભુ, મનમાં નહીં મુંઝાય. ૩
 હીક બાધ હીક ! ! ! તું કહે તેમજ કહું ! ! ! કર કંકુનાં;

ધરડાઓની મશ્કરી કરનારા સાંભળશો કે ?

રાગ.

ધડપણ કાણે મોકલ્યું ?

ધડપણ કાલે આવશે, માટે યુવકો તમને અભિમાન;
 ગણો સૌ સમાન, ધડપણ કાલે આવશે ? ?
 જીવાની જશે જખ મારતી, જાતાં જણાશે નેધ;
 કાળા કાઠી ધોળા લાવશેરે, માઠી મરવાની ખખરો લધરે. ૫૯
 દાંત ને ડાઢો-પડી જશે, ગોખલો થાશે મુખ;
 બોલ બોલશે બોખડારે, થાતે ખાવા તણું માહા દુખ. ૬૦

કોન થકી બેહેરા થશે, નહીં સાંભળાશે વાત;
 બીજને બોલતા સાંભળાનેરે, બળા મરશે તમે દિનરાત. ધૃ૦
 આંખ થકી જાંખા થશે, થશે આંસુની ધાર;
 જાણુસ ગોતવાં હાથથીરે, મારવાં પડશે ફાંદાં પાણવાર. ધૃ૦
 નાક નેવાં સમ ટપકશે, લવતાં જશે લાળ;
 મસ્કરી કરશે તમ તણીરે, દેખાદેખીથી નાનેરાં બાળ. ધૃ૦
 બરડો વળશે બેવડો, સીધું ચલાશે નેધ;
 હળવેથી પડવે હોંડુરે, હાથે લાકડી જે લાકડાની લઇ ધૃ૦
 ડગડગ થાશે ડોકડી, થર થગ થશે કાય;
 સુતાં ગમશે ન સેજડીરે, જે જે બેહું નહીરે રહેવાય. ધૃ૦
 અણુ તેડાથી આવશે, વળી વણુ જેવાથી વાટ;
 ખુણે ઢગાવશે ખાટલોરે, જુરી જુરી મરશે દિનરાત- ધૃ૦
 ઘડોને ધીરજ નહિં રહે, નહિ રહે જે ભાન;
 ધાર્યું કરવાને જે જતાંરે, થાશે થાશે ધણું અપમન. ધૃ૦
 ધર, પરના નહિં ગાંઠશે, કલું ન કરશે કાંચ;
 ઢેબે દઇ કરશે ઢેકડીરે, થાશે રૂવે રૂવે જે લાય. ધૃ૦
 મોત નિરંતર માગતાં, ધરાર આવશે નઇ;
 પરતાવું પડશે તે ઘડીરે, પેલા પુવેના દાખલાઓ લઇ. ધૃ૦
 જીવાનીના જેરનુંરે, અળગું કરજે અભિમાન;
 ધરડા દેખીને દીલથીરે, સારું સારું આપો સનમાન. ધૃ૦
 ત્રિભુવન તમને હિતની, શુભ શિખામણુ દઇ;
 માનશે તો લાભ અનન્ય છે, એમ આખરે છુટે ભાઇ કઇ. ધૃ૦

અલ્યાઓ ?? લીખારીઓનું માહાત્મા પદ તો જુવે ?

ચાખઓ.

ખુંટીએ ખાવા ખલકને ટાળીરે, નજરે જોતું નથી કોઇ ન્યાણી;
 ધરાર નકામા, અરર ન ખોદીયા, ખીજ દે સુખના બાણી. ખુંટીએ.
 ધરે શાગણુ શુદ્ધ પુનમ કરીને, કરીને ઉપરે ધુણી;
 વાણી લંગે ટી, લઇ ચાલ્યા તુંબડી જોણી બગલમાં ધાલીરે. ખુંટીએ.
 ફેટલાક રંગથી રંગે લુગડાં, પ્યારા જો રંગમાં પલાણી;
 ત્યાગી તણો તે ડોળ દેખાડ્યા, ભરમ ભુસે છે કાળીરે. ખુંટીએ
 અનેક જનની રાખે માળાઓ, ભિન્ન ભિન્ન ભારે પારાણી;
 રાખી હૃદયમાં કડવી કટારીઓ, છેદન ભેદન ધાવાળીરે. ખુંટીએ
 જોડાને લુગડાં માગી પહેરે છે, સુવે છે સેજડી સુવાળીરે;
 ઉપર ઓઢે છે ધણી જીણી ઉનની, કામળા રૂડી કોરાળા ખુંટીએ.
 નવલાં ધરોમાં નૌતમ ભોજનો, રૂડાં લીએ છે રસાળી;
 પડખે મુકે છે પાંચ શેર પાકા, ઉંટીઆ સમજે ઓગાળીરે. ખુંટીએ.
 એ'કાં વાસણુને એ નહિં ઉટકે, ઠેમે મારી ઉઠે છે થાળી;
 જતાં ખોલાવતા જાય રાંધનારને, રસોઇ વખાણી રૂપાળી. ખુંટીએ
 મજન કરે ત્યાં ખોલાવે નારીઓ, એસે ટોળા તેજ વાળી;
 લીએ ધડુસલો તેની પેઠે ત્રમજુટ, પાડે પડાવે ખુબ તાળી ખુંટીએ
 નાયકા સમાન એ નાચે નાચે છે, આંખોને આડીએ ઉલાળી;
 નખરાં કરે છે કૈક હાથ પગ ટેરવે, બલી દેખીને બમરાળી. ખુંટીએ.
 આવા અભાગીઆ નડે નરોને, જાહેર જીવતર માળી;
 દોરા ધાગાના હમામ કરીને, જાણે હોયેજ વનમાળીરે. ખુંટીએ.
 કે છે, ત્રિભુવન શાણાઓ ચેતજો, જો જો ધુતા ન દે ઢાળી;
 વિશ્વાસ કરતાં લોશર આ લોકનો, મરશોજ મુખડાં વાળીરે. ખુંટીએ.

કાં, મુસાફરો ! મુસાફરીમાં ફરતાં શું ધ્યાનમ રાખશો ?

કોઇ, કોઈ વીસીઓમાં કેવું સુખ હોય છે.

રાગ પુનમ ચાંદની.

મુણુજો શ્રદ્ધિમાં ફરતાર, સહુ મુસાફરોરે.

રૂડા જાની, મુણી ધર્મ ધુરંધર બાધ,

માહરી એક શિખામણુ ઉરમા, હરહમ રાખજોરે મુણુજો

સાખી.

આ કાળો કળિયુગ છે, શામ કામ કરતાર;

ધર્મ તમારો રાખવા, ચેતો ચેતન હાર.

નહીં તો માર તમે જો, ખાશો પૂરણ પીઠમાંરે.

જેતું માપ અમાપ હોવાથી, કહું છું સાર.

સમજો તે પરમાણુ સરવે બાપજો ચેતજોરે.

મુણુજો.

સાખી.

સધજો શ્રદ્ધિમાં જીવો, ચાલે રેલ વિમાન;

સુખ સંપૂરણુ આપતાં, કરવા ધાર્યાં કામ.

તેમાં દુઃખ હવે શું છે ? તે જન હું જાણવુંરે;

તે પર પૂરણુ દેજો દુનિયાદારી ધ્યાન;

માણુ મન મારાથી માનવીઓ હું એટલુંરે

મુણુજો.

સાખી.

જ્યાં જ્યાં જંકશન હોય છે, ખલ્લવાને રેલ;

ત્યાં ત્યાં હોએ વીસીયો, રેહેવા, ખાવા સેહેલ.

પણ ત્યાં ઠારણ દુઃખડા દ્રષ્ટિથી સહુ દેખશેરે;
 જે નહિ પ્રથમ પરિક્ષા, કરશે તો ઓ જન.
 માટે જેમ જાણી અનુભવીને, લેજો અશરોરે;
 સાખી.

સુણજો.

ત્રિપુંડ તાણે ત્રેવડાં, એથ ચંદ્ર આકાર;
 ઉપવીતને માળા ગળે, બહુ ધારણ કરનાર.
 જેતાં નજર થકી તે શુદ્ધ જાતીના છોકરાંરે;
 ખામી કાઢશું ? ? ? કહાડે, કોની છે મગદૂર;
 એવા આંખેથી જેતાં, આપણને લાગશેરે.

સુણજો.

સાખી.

પણ માંસાહારો તે કરે, વળી કરે મધપાન;
 કસાધ થકી પણ કૃત્યના, નિત્ય ધણા નાદાન.
 જે જે વટનાવી મારે છે, માડી રીતથીરે;
 જેતાં નજર થકી તે જોયું, જન નહિ જાય;
 માટે જે જે ભાધઓ, આપે ઉંડા ઉતરીરે.

સુણજો.

સાખી.

કુંકે ગાંજે, ખીડીઓ, લુચ્ચા રંડી બાજ;
 વીસી એ કારણ કરે, (કૈક) કુડાં કૃત્ય કરવાજ.
 મુજને અનુમાનો તો મનમાં, જન એમ આવીયુરે;
 સારા વિચારોનું વળાયું સત્યા નાશ
 તેથી તમ આગળ આ, વાતડલી વિનયે કરેરે.

સુણજો.

સાખી.

પ્રથમ પેસી પેટમાં, લાઇ જાએ છે હામ;

વીસીમાં પેઠા પછી, લે ડગલે ડગલે દામ.

નનણે ગોર સરાવા, બેઠા હોએ ખાતમુંરે;

મુકો મુકો વિણ એ, વહે ન મુખડે વાત;

આનો સહુ ઉરમાં આ, લેખ લખીને રાખજોરે.

સુણજો.

સાખી.

વખાણુ કરે પેહેલાં ઘણાં, ભાવિક છે ભોજન;

પીરશે જ્યારે પાટલે, ખાસું તે ખડ ધન.

તેમાં અહધું તો કાચુંને, કોઈ હોય છે રે;

જે તેમાં કાંકરીઓ દાઢે, રૂડી કચડાય;

જેનું વચ્ચુન શું બહાલાઓ હું અહીયાં કરેરે.

સુણજો.

સાખી.

ખાવામાં તો ખરખીયા, જેવો દે ખોરાક;

લે ખાસુદી પુરીના, પૈસા એ નાપાક.

ખાતરા બહુ બહુ જમનાનાને, મનમાં થાય છેરે;

પણ શું કપાયો લેવા, કો જંગલ માંય;

તેમાં સમું તો બોલાએ, નહીં જો મુખડેરે.

સુણજો.

સાખી.

ચોખવટ કરવા જાય તો, ખાય ગાળને લાત;

વધુમાં પાટુ પણ પડે, કોણ મુકાવે બ્રાત.

દારણુ કોરટ તો હોએ છે, બહુ બહુ વેગળારે;

વળી કાણુ ખર્ચ કરીને, વખત બહુ રોકાય.

એવા વિચારોથી (સહન કરીને) જવું જો જખખારતારે. સુણજો.

સાખી.

ખીજી છે બહુ બાબતો, લખતાં ના આવે પાર;
 ટુંકામાં તમને કહુ, સમજી લેજો સાર.
 ભયાનક નજરે આવે, જમડાનો દેખાવ ત્યારે;
 રગડી રીખાવી મારે છે, રેહેતાં રાત;
 મેં તો નજરે દીડાં, દારણુ બહુ દેખાવનેરે; સુશુન્ને.

જુના જમાનાવાળાને છટકેલા સુધારકો શું કહે છે !

ગઝલ.

અરે જુના જમાનાના, વગોવો છો તમે શ્વાના ?
 પડ્યાં છે ક્યાં કહો પાનાં, તમારે કેમ કરવું છે;
 માથામાં બાબરી રાખી, ધુપેલો અતરો નાંખી;
 ફરિશુ' જીંદગી આખી. તમારે.
 ગણોને સરવ દીવાના, નથી જો નામ ખીવાના;
 એક મઘ ડોજ ખીવાના. તમારે.
 જવાના કો નથી નાહાવા, બનીશું છો અમે બાવા;
 જશું હોટેલમાં ખાવા. તમારે.
 ખીવાના શરબતો ઘોળી, અંદર જો આપસને ખોળી;
 ભલેને વાળીએ ઝોળી. તમારે.
 સ્ટોફીંગો બુટને પેહેરી, ફરિશુ' લાલીયા લેહેરી;
 જુવે જો સર્વ આ શહેરી. તમારે.
 અમે તો ખેલને ખેલી, કરીશું રંગની રેલી;
 ધંધામાં આગને મેલી. તમારે.

કરીશું સાયકલે સ્વારી, અમારા મનની ધારી;
 અમોને એજ છે પ્યારી. તમારે.
 કરીશું ગાનને તાનો, બળવી શીડશે પ્યારો;
 મીઝળે રેજ મસ્તાનો. તમારે.
 અમારું નોખવા વાઢો, કહો છો જલ્દીને દાઢી;
 ગયું છે સરવજો આઢી. તમારે.
 અમારી મોજ છે માતા, અમારો શોખ છે બાપા;
 અમારો રોઢ છે બ્રાતા. તમારે.
 સગામાં એ સગાં સારા, અમોને ઉર છે પ્યારા;
 બીજા તો સરવ છે ન્યારા. તમારે.

આ શ્રીમાનો વાસ્તે શું ઇલાજ છે.

દોહરાં.

મીઝળ રાખે લોહરો, અમથા અપરમપાર;
 ગુણુ હિણા વણુ જ્ઞાનથી, બની લાંક દરઆર. ૧
 વણુ વિતયે હેઠા કદિ, વાળી ન બેસે પાય;
 દૂર દેખી બેસી રહે, બલે થવાની થાય. ૨
 દેખી આવા આંખથી, આપણુ રહીએ દૂર;
 એ અવગુણે ઉડશે, જેમ આકડા તૂર. ૩
 દોહર ને શિખ આપતાં, ઉલટું આપે દુઃખ;
 એ સેહેલો ઇલાજ છે, વળતી કરો ત્રમુખ. ૪

આ કેને કહેવું પડે છે ?

ગાયક.

ઓ ? ? ? ગુજરાતી (આવા) કાઠિયારે, વાડીથી સરવે ચેતજો;

કેક કાળજીને ઢેડીને, અહીયાં લાવે છે તેડીને;

લુંટી લેશે દંધ, મેડીનેરે;

ઓ.

કંઈક વણીક, કણુળી, દિજો, ધંધો કરતા નથી જો ખીજો;

ગરજો રો ગળા પાણી પીજોરે.

ઓ.

જો નહી ચેતો તો રવાના વૃત વાદી નાખશે કુવામાં;

એવા છે કેક મૈધ લુવાણુરે.

ઓ.

કેક કાકા મામા થાતા, નથી દુષ્ટ જરા, જો લજવાતા;

આવે જિંચ કુળના ગુણુ ગાતારે.

ઓ.

કાતીલ કાતીના ઉરવાળા, ખનશે સસરા ખનશે સાળા;

આપ, લે, કરતાં રહેવા વાળારે.

ઓ.

કન્યા પરણાવી ભગવે છે, જગરી ધાંધલ એ જગવે છે;

ભોળા જનને ભીળ મગવે છેરે.

ઓ.

કેક તો પરણાવે રાડેલી, મહી સો, સો, ધરને છાંડેલી;

મોકાણુ આવી હોય માંડેલીરે.

ઓ.

ગામનાં નામ આપે છે ખોટાં, કરવા આવા એવા ગોટા;

પરવત જેવા જો જો મોટારે.

ઓ.

વિશ્વાસ બહુ બહુ એ ખતલાવે, વટસેલા અન્યને વટલાવે;

હા, હા-કાર એવો વરતાવેરે.

ઓ.

જેવા હડકાયા હોય કૂતર્યા, એવા આ દેશમાં બહુ ઉતર્યા.

વણુ તેડ્યા આવે વણુ નુતનારે.

ઓ.

કેર કરી જ્યાં હાં આવા, લોશર લુંટી કરી દે જાતા;
આ લેખ લખ્યો છે ચેતાવા.

ઓ.

કેક બન્યા જેલના વાસી, નથી ટેવ તજતા તોએ ખાસી;
જેલને માની એની માસીરે.

ઓ.

માટે ખાત્રી પાછી કરજો, છેવટે વાંદા વિધુર વરજો;
શિખાગણ આ ઉરમાં ધરજોરે.

ઓ.

દેશી રાખઓએ કેવી જતના નોકર રાખતાં સંભાળ
રાખવી.

રાગ ઉપરનો.

ઓ રાજ્ય કરતા ? ? ? નોકરને રાખો તેઃ નેંધને રાખજો;
મા, દિજીડીને બાપ બાવો, છોકરો હાથ તેનો રૂપાળો;
નોકર કરીશું ? લેશો લાહાવોરે.

ઓ.

મા, વાણીયણને બાપ ઘાટી, પામેલ કેળવણી તે જાડી;
નોકર કરીશું ? ખાશો ખાટીરે.

રખડેલ શીટલ જે લુવાની, લંપટ ધંધે છોકરો પામી;
શું દીપવશે ? તે રાજ્યધાનીરે.

ઓ.

બાપ આરબ મા ધરાંની, છોકરો પ્રગટયો કરી નાદાની;
શું ન્યાય કરશે ? તમ એશાનીરે.

ઓ.

આવા નોકરની જે ટાળા, ભેળા કરતાં દેશે બોળા;
લેશે, લેવરાવશે જે જેળારે,

ઓ.

રૂપ રૂપર નવ મોહતા, બહુતર ગણુતર પણ નવ જેતા;

આનંદાન પર કહું રહેજો નેતારે.

ઓ.

જાત થકી પુરા જાંખી, નોકર લેજો રૂડા રાખી;

આખાદી રહેશે તેથી આખીરે.

ઓ.

પરધન મિલકતના હરનારા, ફાટી આંખે જે કરનારા;

નવ રાખો જીલમના કરનારાંરે.

ઓ.

આપ કને રૂંડું બોલી, રંજન કરશે રૂડી લોલી;

ખાશે રૈયત આવા ફાલીરે.

ઓ.

સારાથી સાં રહેવાશે, લાભો કીર્તિના લેવાશે;

રાખતાં પેહેલાં જો નેવાશેરે.

ઓ.

કુળ હિણુ કરથી સાં, નહીં કામ બને જો જો વાં;

માનો ત્રિભુવન કે માં રે.

ઓ.

રૂસ્વતડી બાધ શું કરેછે.

રાગ.

ઓ ગૂજરાતી, આવા, કાઠિયારે વાડીથી સર્વ ચેતજો

એ ઢાંચમાં ગાવાની.

બાધ રૂસ્વતડી: ફર કર્યો કાળો તેં આ કળિયુગમાં;

જો નવ જાએ!! જોતાં મારી આંખડીએ આ જુગમાં.

બાધ રૂસ્વતડી. ॥ ૧૮૬ ॥

જોને બેસે તું જમ ગાડે, તેવા નરને તું જીતાડે;

ખિજને બે હદ વિતાડેરે.

બાધ.

તારા જખરા જોયા ગોટા, કીધા સાચા નરને ખોટા;

હમ બાધ બેદા મોટા મોટારે.

બાધ.

નરવર નર જેવા લલચાવ્યા ; સત્યવાદીને પણ તેં ચાવ્યા ;
જગ જાહેર કૈકને જુકાવ્યારે. બાધ.

કીધા શેવક જગમાં જાળ ; બીખારી નર કીધા તાળ
નોહોતા દુકલ ધર જે ખાવારે. બાધ.

કેક ભજન તાઈ કરતાં, દેખું નજરે હરતા ફરતા ;
નથી ઇશ્વરથી પણ જે ડરતારે. બાધ.

કૈકને મેડીએ ચરકાવી, ઉજવળ કીરતી વળી પ્રસરાવી,
શક્તિ જોષ મેં તારી આવીરે. બાધ.

ભક્તિ કરતાં જે જય ચુકી ; તેની તો તું કંછો ભૂકી ;
એવી પણ છે તારી બુદ્ધિરે. બાધ.

જ્યાં જ્યાં જઈને તું ફાવે છે, ત્યાં ત્યાં તાઈ તું કાવે છે,
નથી ફાવતી ત્યાં પટકાવે છે. બાધ.

વિપરીત નાચની તું થેષ જનની ; પ્રાપ્તી કીધી પૂરી ધનની ;
ધર ધાંણ નોહોતી ત્યાં અનનીરે. બાધ.

એક ફાળદારે બહુ મારી. શાવી શક્તિ નાં જે તારી ;
દીડી બેડી મેં ત્યાં હારીરે. બાધ.

સોરઠા.

જે ભક્તો તારા થશે, ભજશે માળા લધ ;

માર વાગશે જેબનો, અવાજ થાશે નધ. ૧

આખર તારા ભક્તનો, થાએ નરકે વાસ ;

જડા મૂળ નજરે દેખીને, કે ત્રિભુવન દાસ.

દગાથી મુડી કરનાર ને માટે બે બોલ.

રાગ.

ધીમાં, ધીમાં આસોને મારાં પ્રાણુરે.

કેડ લયકાષ્ટ જશે, ટાંટીયા મરડાષ્ટ જશે.

થશે થશે તમારી ભવાધરે.

ધીમાં ધીમાં.

ઉપરની દગ.

દગે, દગે કરે ન કોઈ મુડી, જશે મુડી દગાની જન ઉડી ઠાટેલા.

સાખી.

કાં ચોરો ચોરી જશે, કાં ઘર થાશે આગ;

કાં પાણી તાણી જશે, કહાં દંડશે રાજ.

એવું દગા તણું જન નાંણો;

વદે વેદને શાસ્ત્ર પૂરાણો.

દગે દગે.

સાખી.

કાં ઘરમાં માંદાં પડી, ભોગવશે બહુ પીડ;

જશે સરવથા નાણુજો, અને આવશે ભીડ,

થશે વન વન જન જો તમારા;

લખી લેખ હૃદયમાં ઉતારો.

દગે દગે.

સાખી.

કાં ઘર મરશે માનવી, શ્રીત થાશે ધુળ;

દગો જન મન નાણુજો, મહા પાપનું મુળ.

દગા થકી નકીજ નહીં કાવો,

છોડો છોડો દગો ગણીને આવો.

દગે.

સાખી.

દગા થકી સુખ માનતાં, આખર આવ દુઃખ
ભેળ પડેછે ભુખની, વળતી કરે વિમુખ.
કેક ગયા દગાથી લોપાઇ.
નથી મળતા પરા જેના ક્યાંઇ.

સાખી.

દગા તણા કરનાર જો, હતા પૂર્વે રાય ;
વેલો જેના વંશનો, જેતાં નહી જણાય.
તો વિસાતમાં છે કોણ દીન ;
માટે બનોના તેના આધિન.

સાખી.

દગા થકી બહુ દ્રવ્યને, ભેળું કરતો નંદ
નાશ થયું કુળ તે તણું, તો વિસાતમાં છે કોણ જન.
દગા દગા જેણેરે એવા કીધા ;
ગયા લોપાઇ લોકથી જો સીધા.

સાખી.

દગા સગા કોના નથી, એમ વદે સહુ વાણ ;
ક્યાં નોંધ તો કરી જીવે જેથી પડશે જાણ.
કહે કવી ત્રિભુવન ભાઈ
નથી સમજવા ખીજે ઉપાયા.

રાગ. નાચ.

મારી નાનુકડી કોયડી, શાને મુખ મરડીને બેઠી:

એ ઢખ

આતે કેર ગણાએ કેવો, મુજને સુઝે ન રસ્તો લેવો.

પુરણ પ્રેમે વખાણુ જેનાં, જાહેર જગમાં કરીએ;

તેજ કહે છે કાપે માહણં, કરવત જેવી છરીએ.

આતે.

નિમક હલાલી રહી નિરંતર, ઉરથી ધમ્છીએ સાણં;

તદ્દપી નાખે તે તરછોડી, શું દુઃખડા સંભાણં

આતે

ધરમાં વધતા બહુ ગોટાળા, જ્યાં અટકાવા જઇએ;

ઉક્ષટા આંખના પાટા જેવા, જાહેર જગમાં થઇએ.

આતે.

સાચું કેહેતાં ખોટું લાગે, ખોટું લાગે સાણં;

કેમ સહન આ ઉરમાં કરવું? ન મળે ખોલ્યા ખાણં.

આતે.

નયણે જેતાં નહિ ખમાએ, બવળું જે જે બળતું;

નહિં સેહવાએ મુગાં રહેતાં, કહે કંઈ નથી વળતું.

આતે.

જેર કરીને જાતાં કેહેવા, જાય છે તાણે તુટી;

કાઈ હકીમો હિકમત વાળી, મને બતાવો ખુટી.

આતે.

આખર વિચાર.

અણુ ધટતું હિતકરતું થાતાં, કહિ નુક્યાને ધરવું;

ખોખ, વરેડું પડે કુવામાં, નજરે જોયા કરવું.

આતે

આવે જ્યારે કેહેવા ટાણું, ત્યારે ચોખ્ખું કેહેવું;

ભોગ તમાના ચિત ન સમજ્યા, એવું મહેણું દેવુ.

આતે.

ચોગરદમ લા લાગ્યા કેડે, હવે અમે શું કરીએ;

સાચ તમારી સામા બેસી, કહો તો દોઢા રડીએ.

આતે.

મલાજ ન મળે હવે અમારો, સુજે મન તે કરજો;
કે' ત્રિશુવન ખનાવ આવે, ઉદ્ધાર ઉર ઉચરજો.

આતો.

પુત્રીનો પરાજય.

આતે માહું કુળ? કે મા' હાજનું મુળ.
રાગ-નાચનો.

આજ કાલ તો ધણાક લોકો, દીકરીઓને દેવા;
ખહુ ખહુ ઉંચા કુળ જુવે છે, જમાઈ ન જુવે દેવા.
લેકર લાલાને મધ પાની, જોતાં ગયેલ લાગે રાની.
શરાબ વિના ઘડી ન ચાલે, એવા વાલેલ માંડી;
જાણી જોઈ દીકરી તેવાને, દેતા દેખું ઢાડી.
ધરમ કરમ એ જાણે કયાંથી, અકરમીના રાણા.
ખાસ ખલકમાં જનની પેટે, જાણે પડીયા પાણા. ●
અકરમી એવા ઉધાડા, નર નજરેથી દેજો.
એક તજેલી હોય જીવતી, તે દેતાં નવ લેખે.
ખીજીને પણ મુકી કાઢી, હોય ધરે જો બેઠો.
ત્યાં દેવાને અનેક જાએ, પકડી તેનો છેડો.
કાઢી મુકેલી છે તે તો, રહતી હોએ પોકે.
તે સ્થાન અંધા દીકરી દે છે, હજુ કહું છું જો કે.
શું દીકરીની દશા થાય છે. તે પર લક્ષજ દેજો.
જુક જરાએ બાઈ જણાએ, તે મમ મુખપર દેહેજો.

લોક-

પુત્રીનો પરાજય.

આતે દીકરી રખડે છે કે દીકરી રખડે છે.

આતે ઉંચા કુળમાં આપી-કે દુઃખના મૂળમાં નાખી

રાગ-સુદેવ ગુરૂ મારા બાળક સંભાળો.

કામ કરાવીને કાઢે છે હુઆ, ખાવા આપે ત્યારે યોજાના કુ. ૧.

આવા દીકા ધણા ઉંચારે, તમે કંઈક વિચારો.

પેટ પડી કીધો શું ગુન્હોરે, માતા પિતા તમારો.

ખાવા આપે કે'ક બેસારી ખાળે' લે-ખા-લેખા-એમ કહી મુખ કાળ;

શબ્દ બાણે વળી જાળેરે, પ્યારી પુત્રી તમારી

નિશ્ચય નાખતી ખાય છેરે, બેઠી ખાળે' બિચારી.

મેંણાં ટાણા મારે દિન અને રાતે, દગવા જગાડે વેંલી પરબાતો.

જપતા ધડી નથી અપનારે ક્ષણ માત્ર નિરાંતે.

ક્યાં જઈ દુઃખડાં દાખવેરે, રડતી પાણીએ રાતે.

સહન કર્યામાં કદિ કંઈ ચુકે, માર મારી વળી ગાળીઓ કુકે.

એટલ્યા સાથે કહાડી મૂકેરે, ધર બાર ધકાવી.

પછી નથી દેત દાઢનીરે, પાછી શકે રખાવી.

કાઠી મુકી લાવે તુરત ખીજી, નશ્ટ દેતારા છે કે'ક પિતાજી;

પેહેલીનું દુખ નથી દેખતારે, જરા આંખ ઉઘાડી.

એવા લાયક ધણા અંધિ દીકારે, નથી જરીએ ખીતાજી.

પીયરમાં નથી પેસવા દેતા, સાસરે કાઢેલીને નથી સંધરતા.

રખડે ઘડા તણી દીકરીરે તેમ રખડે ખીચારી.

ક્યાંય આંખે નથી દેખતીરે, શાણા સુખડાની ખારી.

પછી પર ધર જુઓ રાંધવા રે'છે ત્યાંતો વિચારોને જુદા કરેછે.

સિયળને અગ્નિ ધરેછેરે, દક્ત ખોરાક માટે.

હિપાય નથી અખળા તણોરે. મહા દુઃખના ઘટે.

કેંક કરે છે જો નાતરાં રૂડા, કાળા નાળા, કયે જોધને મુંડા;

આમાં ન લાજે પીતાજીયોરે, કેર દેખીને ભુંડા.

સફાઈમાં વળી ચો ઘણા રે, દીડા અતીથ્ય ઉંડા.

આવા ખતાવોને ઘણા દેખે છે, તોય અરે હજુ જાત લેખે છે.

જાત નથી જોતા વર તણી રે, કવિ એજ કયે છે.

વખાણમાં તો જુવે વરને પુતીયો, ભલે એ'સીનો હોય મુરતીયો.

રૂડો રીઠો હોય કરતોરે, મરવાની તૈયારી.

પુત્રી થશે કાલ વિ-ધ- વા રે મારા પ્રાણથી પ્યારી.

આવું દેખી ભાઈઓ કાંઈક વિચારો, શું છે? પુત્રી પ્રત્યે ધર્મ તમારો.

તે કવિ તમને સૂચવે રે, જ્ઞાતી ગૌરવ સંભારો.

આમાં તમારી લજ્જા નથી રે'તી, ખલક થાય રજેતી.

દીન જનને દેખે દીકરી રે, લાજ જળવાય જેથી.

ઉંચા હોય તેને ઉંચાજ રાખો, દીકરીના સુખને પ્રથમ તાકો.

વિચાર ધરો એજ પાકોરે, જેથી કલંક ન આવે.

તે કહી અહી ત્રિભુવનરે, ભાઈ કુંક પતાવે.

અહ્યાએ ?? હવે જરા આંખ ઉઘાડજે પ્રભુને ત્યાં
 પોપા બાઈનું નથી. નજરો નજર
 બેયું કે ??

રાગ.

જનની જીવેરે, ગોપી ચંદની

ધન્ય ધન્ય ધન્ય પ્રભુ તુજને, ધન્ય ધન્ય તુજ ખેલજ ;
 જેણેરે તજવી મને જી'પડી, તેને તજવ્યો છે મે'લજ. ધન્ય.

જીલમ થકીરે વસાવીઓ, જેણે સો ગાઉવાસજ;
 તેને તેં મારાથી દૂર કાઢીઓ, ગાઉ દોઢસોક ખાસજ. ધન્ય.

જેવીરે રીતે તે ગુનરતો જીલમ કાશરની જેમજ.
 તેથી દમ ધણો તે પર ગુજર્યો, ધન્ય તારી પ્રભુ નેમજ. ધન્ય.

જેવું અપમાન કીધું માહફું, તેથી તેનું કર્યું છે વિશેષજ; ધન્ય.
 હડ હડ યુ યુ લોડા કરે, જેને જન દેશો દેશજ.

મને પાછળ લોડા માન દીએ, સંભારે છે ધડી વાંજ;
 જ્ઞાન ગયો ગણી પાપને આપે ઢગલા ધિક્કારજ. ધન્ય.

મારી **** ઓરતને સતાવીને, જેણે દેખાડ્યા છે ડરજ
 તેની ઓરત આજે એ કરે, વંઠી:વિધવિધ વરજ. ધન્ય.

કાઠી આંખે જન જે ક્યો, રાખી ઉર અભીમાનજ;
 તેને નજરે તે દેખાડીયું, ગુમાવીને ગુમાનજ. ધન્ય.

ધન્ય કળા પ્રભુ તાહરી, પામે નહી કોઈ પારજ;
 હરે હાથે તેવું ભોગવે, મિથ્યા કરનાં લગારજ. ધન્ય.

ભાઇ પ્રત્યે બેહેનના કન્નેડા પ્રસંગે બે બોલ

રાગ.

જનની જીવોરે ગોપીચંદ્ર.

ભાઇરે ?? હું ભાગ નથી માંગતી, નથી વારસાની આશજી;
 તુજ જીવન જો તજ્યા પછી, નથી વસવું તુજ સાથજી. ભાઇ.
 જનકને કેટલું છે જીવવું ?? નહીં મરશે શું માતજી;
 સમજાવ્યા જો સમજો નહીં, કંઈક દયાકર બ્રાતજી. ભાઇ.
 બળી મરું જોઇ જુદીયો, રૂંવે રૂંવે થાય લાયજી;
 તેના કરમાં સોંપી આવડું, કરવા ધારેરે વિદાયજી. ભાઇ.
 ખુદા માથેરે કરે ડોકીયાં, મહિમા મોડું મોતજી;
 પાનેતર સાથે સૌ કાં દીયો ??? ખ્યારા ભાઇ મને પોતજી. ભાઇ.
 લાંબા વિચાર કાઢ્યો નાં કર્યા, યાશે પુત્રીનું કેમજી;
 હેલો આધાર ધારૂં તાહરો, મારાપર કર રેમજી. ભાઇ.
 નાતનુંતો નથી કંઈ ચાલતું, નથી કાયદાની વારજી;
 કયાં જઈ હું દુઃખ ખીજો દાખવું, નથી બોલ્યું થતું બારજી. ભાઇ.

દોહરા.

ટંડા, ટેંટા, ટારડા, અમથા બહુ અંબળાઇ
 વળી વાતની ચુકમાં, બારે કરે ભવાઇ ? ૧
 મરડ ઠરડથી નાં તજે, ધલાજી લેતાં લાખ;
 પણ થાએ તે પાંશર્યા, હેદા પડતાં હાથ. ૨
 શેખી દેખી જાયનાં, હરેક કરતો કામ;
 એ ત્રણ જાતી ગુણ છે, સમજો જન તમામ. ૩

પડે ત્રણનાં કામ તો, કરવી હાએ હા ? ? ?

અંદરથી સાર શાંતવો. તેમાં છેજ મનહ.

૪

કૈક-મોટા ખોટા વિષે.

રાગ.

સુદેવ ગુરુ મારા બાળક સંભાળો

દેખાવમાં દીસે મોટાં મીનારા, જુદમ થકી નથી પ્રભુથી ખીનાર;

જીવતાના લોહીના પીનારા, કૈક લાગે છે મોટા.

અંદરથી જોઈએ આપણે રે, ત્યારે દીસે છે ખોટા;

દેખાવમાં જોતાં દીસે છે રાણા, વાત કરે ત્યારે બહુ લાગે શાણા

બીતરમાં હોય પાકા પાણા રે, કદી પલજો ન તેવા;

શા માટે હું કહું સજ્જનો રે, આની ઉપાડવી શેવા.

પર ઘેર જમવાને ચડીને ઘોડે, રે વાળ ચાલ ચઢાવીને દોડે;

પોતા ધરે મારે જોડે રે, જ્યારે આવે છે ટાણું;

ખરચતાં વિતતે રીતથી રે, બને કાળજ્યું કાણુ.

આવા ધરે સિદ્ધ દીકરી દેવી, અને દીકરી શું એ તણી લેવી.

વિશેષ વાત શું કહેવી રે, કવિ એટલું કે' છે

હુંક વતાવોને તે તણું રે, સાર છેજોતો એ છે.

મરનારની પછવાડે રડાકુટ કરનાર સ્ત્રીઓ, તમે

શા માટે આ રીવાજને અટકાવતાં નથી?

રાગ.

સીધુડો-ઢાળ-ધડુસલાની.

જ્ઞાને રડો, કુટો છો સુંદરી, કરી આક્રંદો અપારરે;

વળા કુટી ફાડો છો છાતડી, મારી મુગદળો સમ મારરે. જ્ઞાને.

કુટી પીટીને ફાડો છાતડીરે, પછાડી ખાય બાંગો પાય;
 તોએ મરનાર સૂતો સાથરે, બોલી બેઠો નહીં થાયરે. શાને.
 શાને મરનારને તમે રૂવોરે, નથી રોનારાં રહેનાર;
 કાંઈ આજે તો કાંઈ કાલ જો, ખુટ્યે શ્વાસ છે મરનારરે. શાને.
 અતિ ઉંડાં છે જેનાં મૂળાયાંરે, જુવો ઝાડ અને પાડ;
 ગયા લોપાય તેવા લોકમાં, કાણુ આપણો આધારરે. શાનો.
 હરતાં ફરતાં ને નથી મૂળાયાંરે, નથી અન્યદ્રો આધાર;
 તેજ ટકે કહો શી રીતથી, સુણો શાણા આ સંસારરે, શાને.
 સદા મરનારને સંભારતાંરે, મહા મનહું મુઝાવ;
 એરે આગાધે અંગ આપણે, બહુ બીમારીઓ થાયરે. શાનો.
 કૃષ્ણ પ્રભુને પ્રભુ રામજીરે, જેની શક્તિનો ન પાર;
 હજુ જપાય જેના નામને, ગયા તેવા જીવન હારરે. શાને.
 દુનીયા આગળ ગાયે દુઃખડાંરે, મજે લાભ ન લગાર;
 ખોટા મલાવા ખલક નાં કરો, બની ગાંડાને ગમારરે. શાને.
 અમ્મર પટોજ નથી કોઈનેરે, રૂડા રાજને દરગાર;
 મોટા મહિપાળ તે ચાલ્યા ગયા તજ, ઘટ અને ધરખારરે. શાને.
 જુડી કાયાને માયા જાણવીરે, જુડો સરવ છે સંસાર;
 મારો કરીને કો નવ માનશો, નથી આપણો ધનારરે. શાને.
 માટે પ્રભુ, પ્રભુ, પ્રભુ જપોરે, જે છે આપણો આધાર;
 જેના જપવાથી થશે કાંઈક, બેડો ભવ તણો જે પારરે. શાને.
 ઘણા લેખક લેખો લખી ગયારે, વળી લખે છે જો હાલ;
 છતાં નથીરે શાંને છોડતાં, રડયાં કટયા તણો ચાલરે. શાને.
 આસિષ આપો મુખેથી એટલી રે; જેડીજોડથી બે હાથ;
 શાંતિ પ્રેરો પ્રભુમંનારને, તમે છે ત્રિભુવન નાથરે. શાને.

કાં?? પદમણીઓ, માર બોલ મીકાં લાગશે કે કડવા ?

રાગ

ખાધઓ; ?? સીદ વગોવો છો ? બલા ભરથારનેરે;
 શાને અપમાની ધચ્છો છો, દોજક દારનેરે. ખાધઓ.
 અખંડ ચુડલો છે તેનાથી, બાલ ચાંદલો છે એનાથી;
 સીધવાાં છે માન; તમારાં નાથથીરે; ખાધઓ.
 સોળ જુવો છે એ શણુગારો, પ્રાણ પતિ છે તો, મન ધારો;
 ભમરાળો કહી કેમ ? નિદો છે, વાતથીરે. ખાધઓ.
 બેખ લખ જમ જાએ રૂડો, વાળી રહીશું દિ એક છોડો;
 વદતાં આવી વાત, કરોમાં પાતનેરે. ખાધઓ.
 માલ વગરનો ને ભમરાળો, સે'જ વાતમાં બોલ ન કાઢો;
 અનિષ્ટ તણા નિશાન, ન તાકો. બાલમાંરે. ખાધઓ.
 પતિ કદિક ભગવાંને કરશે, સુખ ધણું તેથી સાંપડશે;
 ચાહો નહિએ ચિત, ડરી કીરતારથીરે. ખાધઓ.
 ભક્ષે પતિ ધર પાડો ખાડો, સધળું ભક્ષે પીયર પધરાવો;
 નથી પાડતા ના, થોભી તમ હાથથીરે. ખાધઓ.
 પ્રભુ સમો છે નાથ તમારો, ત્રાસ નહીં તે પર દરસાવો;
 ત્રિભૂવન ઉદ્દગાર ગ્રહો સુભ સારથીરે. ખાધઓ.

શ્રી પ્રત્યે ધાતડીપણું ગુમરનાર માટે.

ગાયન.

ખાધઓ ??? કારણ વિણ કરી ટોપ, તજે નહી નારનેરે;
 છે એ અખળાનો અવતારજ, મારી મારનેરે. ખાધઓ ???

સિખવણી પર કોષએ ચાલી, બહાલા કેમ તળેછો બહાલી;
 મૂંઢ મિ. નાદાન; બનીને કાનથીરે. બાધઓ ? ? ?
 કોષ નથી જેનું જે બેલી, રખડાવો કાં? જંગલ મેલી;
 કાંક તપામો કુર, એના આધારેરે. બાધઓ ? ? ?
 જુખ તરસ્યને માર ખમી છે, સિરનામી તમ પાપ નમી છે;
 ચાહતાં ચિત અપાર, કરીએ પ્યારેરે. બાધઓ ? ? ?
 સિયળવંતને આગાકારી, પગદે નાં કદિ તે ધરખારી;
 ઇચ્છે તમ આરોગ્ય, સદા ઉચારથીને. બાધઓ ? ? ?
 જીવતર તેનું ઝેરજ કરતા; કેમ નથી ઈશ્વરથી ડરતા;
 પ્રગટાવો કાં ત્રાસ, તદન જે ખારથીરે. બાધઓ ? ? ?
 રેહેવાને, નવ ખાવા દેવું, ધાતકી કામ કરોછો કેવું;
 વસ્ત્રાંન દેવું હાથ, લાજ મરજદથીરે. બાધઓ ? ? ?
 સતિ ગુણુવાળી નાર કનડશે, નિશ્ચય નરકે તે નર પડશે;
 નહિ છુટો કોષ યુગ, નિસાસા નારથીરે, બાધઓ ? ? ?
 દોહરા.

સિખવણીથી ચાલીને, નાર દુભવશે નાથ;
 સિખવણુ કરતારતે, પકડે ન નરકે હાથ ૧.

આ જગતમાં સઘળું કોણ કરે? લેણાદેવી:

રાગ-ચાખખો.

જેમ્મ લ્યો જગમાં જોવા જેવીરે, સૌથી મોટી છે લેણાદેવી
 નિયાને ઉચી પદવી પમાડે, જાણે ન રવપને એવીરે. જેમ્મ લ્યો.
 ભરથરી: સૂપનો વાળનો ઠાણીયો, લાઠ ઉપાડતો કવી?

તેની શેવા કહો કેવી બળવી ગઇ, પરિવર પીંગળા જેવીરે. જોઇ લ્યો.
 અતિલલુપતા રામતણી રાખતી, સતી સીતા ઇશ જેવી;
 રાવણ પાસેથી લાવ્યા પરાણે, પાછી તણ છે વન કેવીરે. જોઇ લ્યો.
 છપ્પન ટોટી જાદવો સહાર્યા, કૃષ્ણ કાગળ કહો કેવી;
 એક પારાધીએ પ્રાણ તજાવ્યાં, જમીન જોઇ ભૂખ જેવીરે. જોઇ લ્યો.
 લેણા દેવી જેને સાહાય થાય ત્યારે, તારે છે નાવડાની જેવી;
 સાફ કરે છે કફ થયેથી, જોઇ જાણી નો'ય જગ તેવી. જોઇ લ્યો.
 કે'છે ત્રિભૂવન માટે ઓ માનવી, સુખ દુઃખ લેજોજ સેવી;
 કોઈની અવગણના ગાતી ન મુખડે, છેલ્લી સિખામણ એવીરે. જોઇ લ્યો.

અલ્યા હોકલીયા? હોકાની મજ કેવી?

રાગ.

“કર્યાં કરમજે હશે કરથી, તો તો ભોગવવાં પડશે—” એ ઠમ.
 હોકલીયારે તમે હોકા પીતાં??? કેમે કરતાં અટકોરે;
 હોકા માટેરે બાધ બની હરખયા, ધરધર નાં કહું બટકોરે. હોકલીયા.
 રાત, દિવસ જો હોકા પીવાનો, ખોટા ન રાખો અટકો;
 ધંધો તમારો ધુગ મગે છે, લાભ ન થાશે કટકોરે હોકલીયા.
 પ્રભાતમાં પ્રભુ નામ તજીને, હોકા નિત્યે નહી પ્રગટોરે;
 ચલમની શું સેવા કરો છો, હોકા પાણા પર પટકોરે. હોકલીયા.
 બંધીવાન નવ જનો હોકાના, સુણી ન કરશો અટકોરે;
 અરે સિખામણ સુધા સમી છે, જાણો ન મનથી જટકોરે. હોક.
 અરે વ્યસનના દોરને દુનિયાં, બાંધી મગે નવ લટકોરે;
 વ્યસન તજવે બહુ લાભ મળશે, એમ ગણીને તમે અટકોરે. હોક.

અરે! ગાંઠીયા તમારી ભવિષ્ય વાણી શું છે?

ચામખો.

સાંભજો, સાંભજો ગઠીયાજી, તમારા દુઃખના આવશે દી
ભોગ મેળવશે જો જો તમારા, પકડાશે દિ. સાંભજો.

કરે કડી જો કરશે પોલીસો, પકડાશે તે વેળા
ટાઈ ચડાવશે, બેડીયો જડાવશે, કરી કેદખાના બેળારે સાંભજો.

બાવાથી બુરો વેષ પેહરાવશે, ખાવા દેશે પેટ ભરી;
કામ કરાવશે સમ્પત મળુડી, બરડો જશે દરીરે. સાંભજો.

રોટલી બદશે રોટલા આપશે, ઉપર આપશે બાજી;
માંદા થશે તો લઈ જઈ જો સિકમાં, પીવરાવશે જો કાંજરે. સાંભજો.

કલાસ પ્રમાણે પુરશે તમેને, નિત્ય નિયમ સરખોલી;
ચાંચા, માંકડને ટોલા તમારાં, ચામડાં ખાશે ફાલીરે. સાંભજો.

અનેક જાતના કેદીની જોડે, પુરશે, સુવારશે હારે;
નાવા ધોવાનું જાણુજો થાશે, વાર નિમેલને વારેરે. સાંભજો.

દાંડાં લુચાર્ધ ત્યાં દામ નહી આવશે, મનમાં અતિશે મુજશો.
આગ્રાથી અળગા થશે તમે તો, તુરત ત્યાં ફટકા ખાશેરે. સાંભજો.

લાજ જશે તે જુદી જગતમાં, આવકાર કોઈ નહીં આપે;
આંગળીથી ચીંધશે આખી આ દુનિયા, ચોરી કરી છે આપાપેરે. સાંભજો.

નોકરો ચાકરો દાંધ નહી રાખશે. જાણી જગતના લોકો;
સારાં સંગાંતે નહી નોતરશે, મુકતી પડશે પોદારે. સાંભજો.

માડી ગતિ વળી થશે મરીને, જમની પુરીમાં જશે;
અનંત ભવ ત્યાં કરવા પડશે, માર મોઢરીના ખાશેરે. સાંભજો.

ઉપર લખ્યું તે મિથ્યા ન થાશે, કે, છે ત્રિભૂવન માનો;
ભાવે તો સુધરે તજી તમે ટેવને, બોધ નથીજ આ છાનો. સાંભજો.

રાગ.

“ અહા પ્રભુ કરમની ગતિ ન્યારી.

ભજન.

અરેરેઓ ગહીયા ! ! કાંઇક મનમાં વિચારો;
 થશે ઉપર કહ્યું છે તે ધારોરે. ઓગહીયા.
 સ્વર્ગ સમા આ રાજ્ય પ્રિયેશમાં, ક્યાંયે નથીરે ઉગારો;
 નેતરના કટકાથી ડટકારે પડતાં, બરડો બગડશે તમારો. ઓગહીયા.
 પરધન મિલકત ખેંચી લેવા થકી, જાશે નહી જન્મ વારો;
 રઝળી, રખડી અને ભટકારે મરશો, ખીજુ થશે નહી ધારોરે. ઓગહીયા.
 ઉત્તમ આ અવતાર મળ્યો છે, ઘણો સારામાં જો સારો;
 પાપ કમાણીઓ કરથી કરીને, પુણ્ય નહી પરવારોરે ઓગહીયા
 તરવાને બદલે ખુડી મરોમાં, હાથે કરી નર્ક દારો;
 કે, છે ત્રિભૂવન તમ સુભચિંતક, પછી જેવો બાવરે તમારો. ઓગહીયા.

અરે વ્યસન વાળા, તમારા માટે હું શું કરું છું ?
 અને તમારું શું થાય છે, તથા થશે.

ચાખખે.

વ્યસનને દોરડે દિલને વીંટાળી, દુનિયા હાથે બને છે દીવાની. ટેક.
 આઢ્યુ ગયું છે જુઓ અશીશમાં, દાંડમાં દિન રાત ગાળી;
 ગામ, ગરાસને ધરને ગુમાવ્યાં ગુમાવ્યાં વાસણો, થાળી. વ્ય.
 બન્યા હરાયા હોકાને ખીડીએ, લાગી ચંડુલમાં તાળી;
 વાળ્યું સત્યા નાશ, ચાતણે સીંગલે, સોણ, લેમન નિલ ન્યાળી. વ્ય.
 પવિત્ર રીતને મારી પાડુએ, ધર્મ ઉપર ધુળ વાળી;

વીંટાય ગયા બહુ વ્યસનને દોરડે, કાયાને રૂપ, રંગ બાળી. વ્ય.
 તમારા દુખડા દેખી દ્રષ્ટિથી, ચાલે બળતરા કાળી;
 આપો છાતી તો કુટું સઢાયે, જોરથી મુડીયો વાળી. વ્ય.
 કર્યા અકલના વ્યસનથી ઠાંકરા, આગર પર ધરી પાળી;
 ધરનાર તમારીયો ઉઠી અડધી રાતથી, સઢા રૂવે છે મોં વાળી. વ્ય.
 કે, છે ત્રિભુવન સમજી ને ચિત્તથી, વ્યસન ફરો સરવે ટાળી;
 થશે આગાદી તેમાં તમારી, વળી લાજ વધશે રૂપાળી. વ્ય.

**પરદેસી મુસાફરોને, પુરાતની સ્થળ જોવાને માટે
 અમદાવાદમાં શું જોવાનું છે ?**

૨.૧૦.

“ માહું લગાડોતો મારા સમ સહુજારે. ”

અમદાવાદમાં જોવા જોવાં, સાતેક છે ઠેકાણારે.
 જોવાં હોય તો જુવો સરવે પરદેસી પરાણારે. અમદા.
 જા જો રાયપર દરવાજેથી. (૧) શાહઆઝમને રોજોરે;
 તળાવ અધવચ (૨) ટાકરીયું છે, વિરામજો ત્યાં મોજોરે. અ.
 એ જોઈ આતો માણેક ચોકે; (૩) જુમ્માંમસીદને જોવારે
 તે જોઈ જાઓ (૪) ત્રણ દરવાજે, (૫) બદ્ર કીલ્લાપર મોહવારે. અ.
 એ દેખી દીલી દરવાજે. સાહી બાગની સડકેરે;
 હડીસંગનાં (૬) નિરખો દેહેરાં. નર નારી ખીન ફડકેરે. અ.
 ત્યાંથી આવો અસારવાના પાદરમાં નર નારીરે;
 ઢાઢારિની (૭) વાવ તપાસો, એ શોભા છે ન્યારીરે. અ.
 અનેક સ્થળ બાદશાહી એવાં, રાજનગરમાં રડારે;

તેમાં મુખ્ય આ રાત ગણાએ, તેજ ગણાઆં પુરાંરે.

અ.૦

કેક અગણ્યા મુસાફરોને, મન મુશ્કેલી પડતીરે;

તે અડચણ ત્રિભુવનદાસે, દુર કરી છે નડતીરે.

અ.૦

ખીણું થું જણવાનું છે.

ધંધાની છે ધમાલ મોટી, વિધવિધ છે વેહેપારીરે;

મળે ન નવરા ધર ધર જોતાં, બાળક નરને નારીરે.

અ.૦

પ્રૌઢ પ્રતાપી, બહુ ધનવંતા, શેઠ ગણા છે સારારે;

ધસલામી, પારસીયો, હિંદુ, નથી સંપમાં ન્યારારે.

અ.૦

જે ચીજ, વસ્તુ, જણસો જોઈએ, તે નાણાંથી મળશેરે;

પદારથોની તાંજુ નથી જો, અગવડ સરવે ટળશેરે.

લોકારથી રહેવાનું ચેતી, ધાક નથી કોઈ ખીજરે;

ત્રિભુવન સમગ્રવે ટુંકું, વંદન વદી જન શ્રીજરે.

અ.૦

દુષ્ટા સ્ત્રીથી શા માટે દુર રહેવું જોઈએ ?

કીરતન.

દેખોરે દુનિયાનાં લોકો, ગણાપણમાં દુઃખ પામ્યો. એ દમ.

સન્નારી, નરને ચેતાવા, વાત લખી છે સારી;

દુર વસજો દુતિ ધુતિ સમ, નજરે ન્યાળી નારીરે.

દુનિયાનાં લોકો ! ! દુષ્ટા દેખીને દુર રહેજો.

॥ ૮૬ ॥

લાલી સમ લવ લવ કરનારી, હોય કદિ નવ હસ્તી;

સદા શોકને દિલ દાખવતી, દુનિયાને રહે ભસ્તીરે.

દુનિ.૦

સામું જોતાં સનકારાનું, અધટીત આળ ઓઢાડે;

ખાંસી ખાતાં ગણી ખુખારો, હલકી હલકા પાડેરે.

દુનિ.૦

ગજગ કયાં સમ ગાળો ભાંડે, જલમ જુલમ કરતી; દુનિં
 ઘરનાં, પરનાં ગણેન કોને, શાટી આંખે ફરતીરે. દુનિં
 કરવત જેવી જીભડીએથી, જે ખાજુએ કાપે; દુનિં
 હીતકરને માથે પણ છાણાં, જોયા જેવાં થાપેરે. દુનિં
 કામ કરતાં કંટાળો આપે, વળિ જો હરતા ફરતા; દુનિં
 શિખામણુને નવ સ્વીકારે, મહિમાંથી એ મરતાંરે. દુનિં
 ગહુ સારું ખાવાને જોઇએ, ભવગાળે છે ખાતા; દુનિં
 નશ્ટ વહુ નિરભાગી નરનાં, સદા નથી શરમાતાંરે. દુનિં
 રોટલીયોતો કેર કરે એ, દોઢ દોઢ કોડી ખાતા; દુનિં
 ભાત દાળતું ગુલમ ઉઢર, પીટ પાડે પુરાતાંરે. દુનિં
 સરવે જનને મૂરખ લેખ, ઝહાપણુ વાળી આપે; દુનિં
 ભુંડણુ સમ ભમરાળી ભામા, દુનિયાંમાં દિન રતરે. દુનિં
 જંગ જમાવે જ્યાં જાએ ત્યાં, દાવાનળની જેવા; દુનિં
 જવાળામુખી પરવત ફાટે, એવા ભાઇઓ એવારે. દુનિં
 આ, આ કરતાં બમણા બહેકે, ત્રગણી થાયે તીખી; દુનિં
 હા, હા કરતાં ચુક પડે તો, વેખલ નાખે વીંખીરે. દુનિં
 દુનિયાના સરવે દુર્ગુણુને, હરદમ રાખે હેયે; દુનિં
 શરમ, ધરમએ છાંડેલીને, શું સિખામણુ દર્ષાવે. દુનિં
 જગમારી જગમાંથી જતાં, બળતાં થાએ ખેડી; દુનિં
 મુવા પછી પણ બને ભુતડી, એવી આ જગ હેડીરે. દુનિં
 કુખડું કાળા હોકા સરખું, માહું હોએ મોહુ; દુનિં
 પ વખાણે આપ તણુએ, સૌ દુનિયાંયો દોહુંરે. દુનિં
 ઉટડી જેવા એ અધરને, પરવાળા સમ કે છે; દુનિં
 લવરીથી એ નવરી થાતાં, દરપણુ સામું લેએરે. દુનિં

નિત્ય નવા વર કરવા વાળી, મરતાની મદમાતી;
 સતિ સમ પાછી શેખી કરતાં, સહેજ નથી સરમાતીરે. દુનિઃ
 ઉપકાર, અપકાર કરનારાને, સમાન દેખે દ્રષ્ટિ;
 નવ જાણે આગળની સ્થિતિ, હતી શું દુઃખની વૃષ્ટિ. દુનિઃ
 ત્રિભૂવન સજ્જન સમજાવે, ઘટથી પાડી ધાંટા;
 દૂરઆગી દોજક વાસીનું, દૂરથી ડાચું ડાટારે. દુનિઃ

ભજન ભાવના.

ભજન.

કાયામાં કેમ રહેવાશે ભાઇ, જ્યારે દેવની રજા થૈઇ;
 અવધિનો અંત આવતાં જોજો, ટાઇ રહેવાનું નૈઇ. કાયા
 આંખના ઉઠ્યા દેવતા અને, નાડીયો તુટી ગૈઇ;
 કાનનાં બન્યાં ખોડયાં અને, લવતી લોડી રૈઇ. કાયા
 હલતા તારા હાથ પડ્યાને, પગને લાંબા થૈઇ;
 સ્વાસ નળીમાં સ્વાસ પેસેને, શક્તિ ચાકી ગૈઇ. કાયા
 કાળનું તેડું આવશે તેતો, જીવડો જાશે લઇ;
 લેવા આવેલા માઇ ઉપાયે, છોડશે જોજો નૈઇ. કાયા
 ખાજે, પીજે, લેજે, દેજેને, કહેવું તે દેજે કૈઇ;
 ગમાર ગારલ જો રહ્યો તો, બગડી બાજી ગૈઇ. કાયા
 સંબંધ તારો સરવે સગાં, રાખશે ધડી નૈઇ;
 કે, ત્રિભૂવન ધરમાં રહેશે, ભાઇ હુંઠામાં દૈઇ. કાયા

“ રાગ ” ખીગરી કોત સુધારે નાથ ખીન, (૨) એ ઢગ.

કર્પા કરમજે હશે કરથી, તે તો ભોગવવા પડશેરે;
 સરવ ઇલાજે નિષ્કળ નિવડી, જો જો નડશે નડશેરે. કર્પા.
 રામ શરીખા બાળક રાજ, બળવંતા બહુ તનનારે;
 અનંત નૃપનું પાણી ઉતાર્યું તેવા ગયા છે વનમારે. કર્પા.
 પાંડવ જેવા કુશળ યોદ્ધા, જીવે થયા છે જીગારીરે;
 રાજ પાટને હારી ગયા છે, હાર્યા છે દ્રૌપદી નારીરે. કર્પા.
 રાવણ સુખમાં કમી હતું શું ? હતી મંદોદરી નારીરે.
 સર્વ ગુમાવા સુખ્યું જીવે, સીતા લેવી ધારીરે. કર્પા.
 દમયંતીને નળનું પ્રેમી, હતું ઉત્તમ જોડુંરે;
 વ્યાખ્યાન તેનું જીવેને વાંચી, વિત્યું છે કંઈ થોડુંરે, કર્પા.
 નંદરાજએ અનંત નાણું, કીધું દધીમાં ભેળુંરે;
 એક દિવસજે આવ્યો એને, નમજ્યું લેવા વેળુંરે. કર્પા.
 માટે કરમથી અલમ પડજો, હોએ સ્વર્ગે જાવુંરે;
 નહિતર કે, છે ભાષ ત્રિભૂવન, નથી હમારે નાહાવુંરે. કર્પા.

એજ રાગ.

પાખંડીને કોઇ ન પુજો સિધ્ધે રસ્તે ચાલોરે;
 અમર પદના સુખડાં લેવા, બહાલાઓ વિચારોરે. પાખંડી.
 આરે જગતમાં એકજ એ છે, નામ આદીશ્વર જેનુરે;
 એ વિષુ સરવે ધતીંગ સમજો, કહ્યું ન માનો કેનુંરે. પાખંડી.
 તેને બળવા કોઇ ન પાડો, મત ભેદ મારા બાધરે;
 અનેક એકના સિદ્ધ કરોડો, નથી તમોને સતાધરે. પાખંડી
 અનેક રસ્તા કરવા થકીજો, ધણા પડે છે ભુમારે;

મોટા મોટાઓ મુવા છે હુમી, અહીં બતાવું શું ખુદશારે? પાખંડી.
 નામ આદીશ્વર એકજ બજવું, હૃદય લાગણી સાથેરે ;
 અમર પદ જો થકી-એ મળશે, સમજો હુંકી વાતેરે. પાખંડી
 ત્રિભૂવન તે માટે તમોને, ઉત્તમ કરણી કે, છેરે ;
 રાખો આદીશ્વર હરદમ હૈયે, તરણ તારણ જગતે છેરે. પાખંડી

પરભાતી.

હે કરણી કરી લે સારી પ્રાણીયા, એક દિન આવશે જો એવો ;
 આરે જગતથી જઘણું તું, ધોયેલ મુળાની જેવો. હેકરણી.
 તારીરે નારીને, તારાં છોકરાંરે, તારા-આપ અને માતા :
 ઘડીયે ઘરે નહિં રાખશેરે, જીવડો ઘટમાંથી જતા. હેકરણી.
 વાણી ધોડીને મોટી મેડીઝારે, રૂણ લુગડાં ધરાણું ;
 રહેશે પડ્યું જો હશે તીહારે આખો કાળતણું આણું. હેકરણી.
 દેશે નહીરે તને દોકડો, તાં છેરે તેમ ધારી ;
 પડશે જવુંરે ખલી હાથથીરે, જોજો જોજો જખ મારી. હેકરણી
 કરણી કરેલી હાથથીરે ; એજ આવશે જો સાથે.
 ખીન્ટુ રહેશે જો બધું પડ્યુંરે, તાં મેળવણું જાતે. હેકરણી
 ઝોર જપાટો કાળનોરે થાશે જોજો અણધાર્યો ;
 માટે ચેતીને સદા ચાલજોરે, જોજો જાતો ન માર્યો ;
 કરણી જેણેરે સારી કનીરે, તેણે સરવસ જાણું ;
 ખીજા બધા જો પ્રાણીઝેરે, માગી દોજક લીધું. હેકરણી.
 ત્રિભૂવન તમારા હિતનીરે, વાત ઉત્તમ કે, છે ;
 પ્રભુ બજોને તજો પાપનેરે, એ આ સિખ રૂડી દે છે. હેકરણી.

બ્રાત્ર મૃત્યુ પ્રસંગે ઈશ્વર સ્તુતિ.

રાગ. “આહા પ્રભુ કરમનકી ગતિ ન્યારી.

અહો પ્રભુ નમન કરી વારી વારી, મારી વિનતિ લેજોરે સ્વીકારી ;

અહો પ્રભુ નમન કરી વારી વારી. ॥૮૬॥

લક્ષ્મણ બંધુ સમ મુજ બંધુની, હતી રૂડા “રામજી”ની જોડી ;

કાળ કરાગે આવીને ઓચિંતાં, જોડી નાંખી છે પ્રભુ તોડી. અહો.

રામની મહદ જોડી લક્ષ્મણ કરતો, સદા રાખી સાથ સ્વારી ;

તેવી મહદ મારો આ બંધુ કરતો, કયો પોતા શિરપર ધારીરે. અહો.

નિર્મળ મન અને શાંત સ્વભાવે, જ્ઞાતી હતો ગુણધારી ;

વિષ્ણુ પડી તે વહાલા વૈકુઠ આવી, શેવાના લાભ દેવા ધારીરે. અહો.

સંવત ઓગણીસ, સાલ ધડોતેર, વૈશાખ માસ અધિકારી ;

સુદી બારસ વાર મંગળવારે, મૃત્યુ લોક છોડીને મોરારીરે. અહો.

રૂડી રીતે તેનું રક્ષણ કરજો, જન્મ ન દે વારી વારી ;

અમંડ સુખડાંદે, આપો ત્રિભૂવન, આપ કને અરજ ગુજારીરે. અહો.

સોરઠા.

મરવું સરવે સિર છે. કાઘ દિન કાઘ રાત;

મિથ્યા ન થાએ કામથી, સમજી મનમાં બાત. ૧.

આશિષ આપું બાપ હું, અવિચળ કરશે ઇશ્વર;

તરણ તારણ છે સરવનો, જે જખરો જીગદીશ. ૨.

માસ બાર મુજ હાથથી, પુણ્ય દાન જે થાય;

લોકતા તેનો દુજ છે, બિરહ સીકારે બાપ. ૩.

મારા મિત્ર ખોળ જનમહમદ વેલસીના મૃત્યુ પ્રસંગે મારો સુભાશિર્વાદ.

રાગ.

ત્રેતાળી ચૌપાદ.

માહરા જ્ઞાની ગુણી રૂઝા મિત્ર, જનમાહમદ પરમ પવિત્ર.
 ઘણો શાંતને ધીરારે સ્વભાવે, ગયો પરજોડ ખજર આભારે.
 ગત વખત પહેલાં દિન એકે, વાત વિનોદ કરતા વિવેકે;
 કરી વાત ન આવી તે વખતે, માહરે જાવું છે જીવંત તખ્તે
 બધા કેમ વાત રાખી આ છાની; નહોતી જુદાઈ ગુણીયલ જાની;
 બિન્ને દિન જ્યારે આવ્યો દુકાને, ત્યાંનો ગજબ અજબ પડ્યો કાને.
 સદા માટે વિયોગ તારો જાણી, પુરી દીલગીરી દીન ઉભરાણી;
 હતો ગામમાંને ખજર ન દીધી, છાની વાટ વહાલા વૈકુંઠની લીધી.
 હશે ખરે બન્યું બનવાનું, નથી થયું તે નથીરે થવાનું;
 તારા વિયોગ માટે શું શું કરવું, માહરે મુખડે હરે શું ઉચરવું.
 તેનો પુરતો કરીને વિચાર, મારા ઉરથી કરું છું ઉદ્ગાર;
 સદા ખુદા ખલક તણો સ્વામી, તેના પાસે મહાસુખ પામી.
 જન્મ મરણ થકી થઈ મુક્ત, રેહેજે સદા માટે તું સંયુક્ત;
 એવી આશિષ છે મિત્ર મહારી, ખુદા સ્વીકારશે પ્રેમ ધારી

દોહરા.

સંવત ચાલે ઝોગણી, ધટોતેરની સાલ;
 ચૈત્ર સુદજે ચૌદશે, વાર મંગળની રાત. ૧
 ખાર ઉપર બે વાગતાં, છોડ્યાં ઘટ ધરખાર;
 જનમાહમદ, સુત, વેલસી, નવા જીવંત દરખાર. ૨

ભાઈ, ભત્રીજા, પુત્ર છે, કુલીન જાત કુળવાન;
મણી ગુણ માન ધરાવતા, નુરમાહમદ છે નામ. ૩

જળચર, ભુચર અને ખેચર પ્રાણીનો શું સ્વભાવ છે ?

રાગ.

મૈયારીનું મુખ દેખી પ્રિતી પલટાવીરે.

સહુ દુનિયાં સ્વારથની દીઠી, સ્વારથ વિણુ નથી કોઇરે.
જળ વિણુ સર પર જાય ન માનવ, પશુ પક્ષી પશુ કોઇરે. સહુ
દાવા નળ લાગે લે જંગલ, મૃગ નવ જાયે ફરવારે;
સુક તરૂ પર પક્ષી ન ખેસે, ઘડી વિસામો કરવારે. સહુ
તેમ જનો જન દીનરે દેખી, મરવે આધા નાસેરે;
સ્વારથની છે એવી દુનિયાં, કહ્યું ત્રિભુવન દાસેરે. સહુ
અશ્વજાત, ધરણ, રોગી વરને, ચાહે ન ચિ-તે નારીરે;
મુવો ગણી મોં વાળે તેનું, રાગ થકી લલકરીરે. સહુ
માંખણીયા થૈ અનેક આવે, સ્વારથ હોયે ત્યારેરે;
વણુ સ્વારથ ખોલાવ્યા નાવે, કકલાટથી પણુ ક્યારેરે. સહુ
આપા, કાકા, દાદા, મુરખી. સ્વારથ સુધી કે, છેરે;
સ્વારથ સરતાં ખને સમોવડ, અવળા અળગા રહે છે રે. સહુ
સ્વારથ વિણુ જગનાં જનએ છે, પરમારથનો કરતારે;
પરમ કૃપાળુ જે પરમેશ્વર, તરણુ તારણુ દુઃખ હરતારે. સહુ
સ્વારથીયામાં નહિ સપડતા, પરમારથીઓ પ્રીછારે;
કહે ત્રિભુવન સર્ગ પુરીનાં, અનંત મુખડાં ધમ્મરે. સહુ

અલ્યા દગો કયાં કયાં છે ? અને દગાથી શું થાય છે ?

ગમન.

- દગો છે દૂધને ધીમાં, દગો છે તેલ ને ખાંમાં;
નથી હું દેખતો સીમાં, દગાથી દેસ હુમે છે. ૧
- દગો છે ખાંડને ગોળે, દગો છે ઘાણીના ખોળે;
દગો છે ત્રાજવાં તોલે, દગાથી કશ હુમે છે. ૨
- દગામાં સરવ છે દાણા, બેળેલા કાંકરી પાણા;
દગાથી એમ લે નાણાં, દગાથી દેશ હુમે છે. ૩
- દગામાં શાકને બાજી, કરે વાસી અરે તાજી;
બકાલી કેક તે પાજી, દગાથી દેશ હુમે છે. ૪
- દગામાં રજ અને કુસો, અને લે ડાલ તે મુસો;
ખવાડી માલમાં ભુસો, દગાથી દેશ હુમે છે. ૫
- દગામાં ઘાટ દાગીના, ઘડે છે લોક અભાગીના;
જુઓ આ જગત..... ...દગાથી દેશ હુમે છે. ૬
- દગામાં કક કરે ઘાતું, અને દે બૌ કરી વાતું;
નથી જે લોક એ આહતું, દગાથી દેશ હુમે છે. ૭
- દગામાં ભેખ લે ભુંડ, ખરેખર હોય છે હુંડ;
ધણાએ કૃત્યમાં કુડા, દગાથી દેશ હુમે છે. ૮
- દગાથી કોરટે મોટા, લડે છે સાવજો ખોટા;
કરીને ન્યાયમાં ગોટા, દગાથી દેશ હુમે છે. ૯
- દગાથી સાક્ષીઓ લાવે, અરે જે એમને ફાવે;
કોરટને બૌજ મુજાવે, દગાથી દેશ હુમે છે. ૧૦
- દગો છે બાધ બાંડુમાં, દગો છે કેક રાંડુમાં;

- કહું એ સર્વ ગાંડુમાં દગાથી દેશ હુમે છે. ૧૧
- દગાથી શ્રેષ્ઠ ધારે છે, દગાથી મિત્ર મારે છે;
દગાને કોણ વારે છે ? ? ? દગાથી દેશ હુમે છે. ૧૨
- દગાનાં મુળ છે ખોટાં, દગાથી શુ નથી જોતાં;
રહેશો એ થકી રોતા, દગાથી દેશ હુમે છે. ૧૩
- દગાને દેશમાં જાણી, વહે છે આંખમાં પાણી;
વિશેષે શું વદુ વાણી ? ? ? દગાથી દેશ હુમે છે. ૧૪
- દગામાં કોઈ નથી ફાવ્યા દગાથી સર્વને ચાવ્યા;
ત્રિભુવન નજર બૌજ ચાવ્યા, દગાથી દેશ હુમે છે. ૧૫

ગાજલ.

કરી લે કામ કરવાનું, અજણ્યાં છેજ મરવાનું;
નથીએ કામ કરવાનું, મહાજો ભૂપથી મોટા.
હજારો કામ તે ધાર્યા, ધણા માદાં અને સારા;
જવાનાં જાણજો માર્યાં, બધાં જ લોકમાં લેખ્યાં.
યશ જો સર્વ તે ખોટા, ખરેખર એકલિ તારા;
નહીં તું રાખ અદેશો, નહીં દે કાળ સદેશો.
થવાનાં હામ દેશેઓ ? સમજજો મનની પુરી;
એવું છે કાળનું ટાણું, ખાતાં ઉપાડશે ખાણું.
નહીં હોય સ્વપ્નમાં જાણ્યું, અરે ઓ યાર મારા તે.
ત્રિભુવન ચિત્ત ચેતાવા, લખે છે લેખ ઓ બાવા;
કૃત્યો છે કાળનાં આવાં, દગાનાં બાસતાં બારે.

ગજલ.

ઉઠે દરકાર નાં ભરવા, નહીં જ્યાં ખાસની પરવા;
 ન વા'લું જીવવું મરવા, ફકીરી એ ફકીરોની,
 નથી જ્યાં હાસ્ય ને રોવું, કમાવું કે નથી ખોવું;
 નથી સુખ દુઃખ ને જોવું. ફકીરી.
 સગાં ને કો નથી વેરી, નથી ધન ધામને મેરી;
 નથી દિન દષ્ટિ કે; જેરી. ફકીરી.
 નથી માઈ અને તાઈ, નહાઈ ને નથી સાઈ;
 નથી મિહું અને ખાઈ. ફકીરી.
 શીકરની જે કરી શકી, જીનંતનાં સુખને તાકી;
 ફકીરી એજ છે પાકી. ફકીરી.
 ફકીરી એ વિનાની તો, લુલ્લી ને લંગડી છે જો;
 દોજકમાં વાસ વસવા ઓ. ફકીરી.

ગજલ.

રમાના વેઠીયાઓ ને, કહો છો શેઠીયાઓ તે;
 મને દીધ દીલગીરી એ, રમાના વેઠીયાઓને.
 કરે છે બહુ અરે દોડા. દોડાવી ગાડીઓ ધોડા.
 વિરામે ના જીવે થોડા. રમાના.
 શ્વાસો લે ન નિરાંતે, ન ઊઘે દિન ને રાતે;
 ન ખાવું ખાય તે ખાંતે. રમાના.
 બહુએ દોરડાં તાણે, ન ફાસો આવશે જાણે;
 (પછી) કુકી દે એક એ ટાણે. રમાના.
 ન જાણે ધર્મની રીતી, ન જાણે ઇશની પ્રીતિ;

ન જાણે આપની સ્થિતિ.

રમાના.

હજારે લોક આવાથી, મરતના હાથ દાવાથી;

ગુણો શું લાભ ગાવાથી.

રમાના.

ગજલ.

અમલ છે મઘથી માતો, જીવતાં જો નથી જાતો;
 (છતાં) જીવશે વીરજા બ્રાતો, અમલ છે મઘથી માતો.
 નમાલા, મૂરખા જો છે. બનાવે આંધળા તેને;
 કરાવા હાતી એ સૌને, અમલ છે મઘથી માતો.
 ખરાખી ખૌ કરાવે એ, ગણે ના ઉંચ નિચા તે;
 ગણાવે સૌ જનો એ-કે-અમલ છે મઘથી માતો.
 હિણાને ખૌ પુજાવે એ, નિચાને ખૌ ભુજાવે તે;
 અકરમી ચિત્તાં સમજે, અમલ છે મઘથી માતો.
 કુકરમો ખૌ કરાવે છે. અધરમોમાં કુખાડે છે;
 વિનાએ પાત્રને જો તે, અમલ છે મઘથી માતો.
 પમાડે જીવમથી પીડા, ન જાણે આખરે કીડા;
 વપુને વાંતરી (પાડશે) તીણાં, ન જોજો ઘેજણ થાઓ;
 તપ સી આખરે લાવો, અમલ છે મઘથી માતો.

ગજલ.

પુલોમાં પુલથી બાઈ, પુલ્યામાં લાભ છે નાહી;
 જુઓ આ દાખલો આંહી, પુલોમાં પુલથી બાઈ.
 પુલો જો ખુબ પુલાઈ, ખીજે દિ એજ કરમાઈ;
 પછી કેવાં ખરી જાઈ ?

પુલોમાં.

ખરીને એ ચડી વાધ, ઉડી ને જાય છે ક્યાંધ ?
 મળે નાં ને પત્તો ભાધ. કુલોમાં૦
 કુલ્યાની એ દશા થાધ, જીવો તો આખરે આંધ;
 ન ખીજી નજીજો કાંધ. કુલોમાં૦
 કુલ્યા તે કેધ ગયા ઉડી, તજી ધરખારને મુડી;
 ગુમાવી આખર રૂડી. કુલોમાં૦
 કુલેલાં કુલને ને-ને, પછી એ દાખલો લેને;
 જીહું ને હોય તો કે'ને, કુલોમાં૦
 કુંકી છે શિખ આ મહારી, હૃદયમાં રાખને ધારી;
 વિશેષે શું વડું વારી. કુલોમાં૦

ગજલ.

ધરમના રાફડા ફાટ્યા, અરે ક્યા જીગના ફાટ્યા;
 ગણ્યા કે જાય નાં ગાંઠ્યા, ધરમના રાફડા ફાટ્યા ? ?
 ધણા કે ધર્મ એ મોટો, ધણા કે ધર્મ તે ખોટો;
 અરે આ કેટલ્યો ગોટો, ધરમના૦
 ધણાતો મુરતી પુજે, ધણાતો પુજતાં મુજે;
 હવે સાચુ ક્યું સુજે. ધરમના૦
 ધણાતો પુજશે દેવી, ધણાએ નાં ગણે એવી;
 ખરી કંઈ વાત તે કેવી. ધરમના૦
 ધરીને જુ પડે ભેખો, (લખીને) ગયા છે ને ધણા લેખો;
 હવે સાચા ક્યા દેખો. ધરમના૦
 અનાદી ઇશને ખુદા, જરી નેતાં નથી જુદા

મળે છે ખોળતાં મુદા.

ધરમનાં

ઉભયની એક છે નેકી, ઉભયની એક છે ટેકી.

ખીજ તો સહુ પડ્યા ઠેકી.

ધરમનાં

ચંડાળને શિખામણુ યાને દુષ્ટને દીલાસો.

ગજલ.

ખુટયાં છે પુણ્ય જો તારાં, હવે છે પાપના વારા;
 ભોગવ તું ભાષ આ મારા, હવે દિલગીર છો શાને ? ? ?
 ચડીને મોટરે ફરિયો, જીલમ જલમ ઘણો કરીયો;
 નથી જો પાપથી ડરીયો, હવે દિલગીર છો શાને ? ? ?
 ગણી નાં ધર્મને નીતિ, ગણી નાં કાળની બીતી;
 ન જાણી અન્યને વીતી, હવે દીલગીર છો શાને ? ? ?
 હયું છે કૈકતું નાણું, બધે તેં આપનું જાણ્યું;
 ખીજનું ઉર નાં આણ્યું, હવે દિલગીર છો શાને ? ? ?
 લુંટાએ એટલું લુંટ્યું, બધે સ્થળ જ્યાં લગી ખુટ્યું;
 કુટાએ ત્યાં લગી કુટ્યું, હવે દીલગીર છો શાને ? ? ?
 લંપટતા ખુજ તેં ખેલી, ન જાતી કોઇ તે મેલી;
 ઝાળંગી હઠ જો છેલી, હવે દિલગીર છો શાને ? ? ?
 હવે શું ? ? હાથ આ માડી, રડે છે મુખડું ફાડી;
 વઢન વીલું કરી દાડી, હવે દિલગીર છો શાને ? ? ?
 હવે તું હીજડો થામાં, નફ્ટ થઇ દુઃખડા ગામાં;
 ઉપાનો શિરપરે ખામાં, હવે દિલગીર છો શાને ? ? ?
 થવાની તે થવાની છે, જવાની તે જવાની છે;

મિથ્યા તે નાં થવાની છે, હવે દિલગીર છો શાને ? ? ?
 દીલાસો દઉં તને ભાઈ, હિંમત તું હાર નાં કાંઈ;
 તેમાંથી પામશે સાહી. હવે દિલગીર છો શાને ? ? ?
 રીખાવ્યા બહુ જનો રોળી, કુકરમોઢી કરી હોળી;
 ખમ્મના પાપના ખોળી, હવે દિલગીર છો શાને ? ? ?
 હણ્યા તેં મિત્રને, પાછું, રચીને પાપની બાજી;
 ન રાખી પાંખ તેં સાજી, હવે દિલગીર છો શાને ? ? ?
 હતા ઉપકાર ના કરતા, કર્યા વિદેશ તે ફરતા;
 પ્રભુની ધાક નાં ધરતાં, હવે દિલગીર છો શાને ? ? ?
 રખાવ્યો રે'મથી રૂડો, બનાવ્યો ડાઘ દઢ કુડો;
 ગણાવ્યો બહુ ઘણો યુરો, હવે દિલગીર છો શાને ? ? ?
 બસો જે ભાવ હતો તે, લખાવ્યો લોકમાં તેં છે;
 હવે તે કેમ થાશે જે, હવે દિલગીર છો શાને ? ? ?
 હવે પરતાર્ધ તું પાપી, પ્રભુની માગને મારી;
 હૃદય વિકારને કાપી, હવે દિલગીર છો શાને ? ? ?
 પાપી પાપે પામીયો, પૂરા પંદર લાખ;
 પ્રભુ પણુ જો નવ પુછશે, ભીતિ મન નવ રાખ;

જખમકારને બે ઉદગાર.

ગજલ.

હૃદયમાં છે જખમ તાજે, રૂઝાવ્યો એ નયિ રૂઝાતો;
 બનું હું કેમ તે સાજે.
 જખમની છે પીડા એવી, ગમે નાં નિંદ જો લેવી;

હૃદયમાં

કરી તે જીંદગી એવી.	હૃદયમાં૦
ગમે નાં પીવું ને ખાવું, ગમે નાં આવવું જાવું;	
ધણે એ મન્ન મુઝાવું.	હૃદયમાં૦
ગમે નાં ખોલવું, કેવું, ગમે નાં સ્થિર થઇ રે'વું;	
દારણુ જો દુઃખ છે એવું.	હૃદયમાં૦
ગમે નાં પે'રવું અંગે, ગમે નાં કોપની સંગે;	
કર્યો તેં જખમ એ રંગે.	હૃદયમાં૦
નથી ધવો મને ગમતો, નથી હું શાંત થઇ સમતો;	
વિચારોથી રહુ દમતો.	હૃદયમાં૦
ધણી છે ઢંગ વિનાનો, ખખર લે કાણુ (આ) ખીનાનો;	
કર્યો તેં ધાય કીનાનો.	હૃદયમાં૦
પ્રભુ જો પાંસર્યો થાશે, ખખર તે દીન લેવાશે;	
જખમ તે દિન રૂઝાશે.	હૃદયમાં૦
ખખર જો ન્યાયની રીતે, સમજીને કાયદા ચિતે;	
કહી જો રાખને પ્રીતે.	હૃદયમાં૦
થયો છો હાલ તો રાજી, તિમિરમાં તું ધણો ગાજી;	
કુકરમો કર કરી પાજી.	હૃદયમાં૦
સદા દિ નાં જશે એવા, સમજ જે હાલ છે તેવા;	
વખત જો આવશે સેહવા.	હૃદયમાં૦
અરે વણુવાંકથી મા'રી, ખરાખી તેં કરી ભારી;	
સત્તાને વાપરી ન્યારી.	હૃદયમાં૦
ધણીની થઇ મતી ઊંધી, બળી ગઇ છે બધી ખુદ્દિ;	
નથી જોતો હજી સુધી.	હૃદયમાં૦
ભરી તેં વ્યોમમાં ફાળું, કરાવ્યું મેં બધું કાળું;	

મને તે જોઈ છે જવાળું.

હૃદયમાં૦

પ્રભુ પણ કેમ સાંખે છે, ? હયા તે કેમ રાખે છે, ?

ત્રિભૂવન મુખ ભાંખે છે.

હૃદયમાં૦

ગજલ.

કસોટી મિત્રની કરજો, તપાસી મિત્રની ફરજો;

કસોટી.

પછી તે સાથ વિચરજો

ધણા લોફર જીવો લાલા, ધડી, પળ થાય છે વા'લા;

કસોટી.

દેખાવો દૈ ધડી ઠાલાં.

સ્વાસ્થ્યથી ઉમરા તોડે, ચડીને રાત દિ ઘોડે;

કસોટી.

નકામી ખોપરી ફોડે.

ધણા પીવા અને ખાવા, તણા લેવા જીદ લાવા;

કસોટી.

બનાવા આખરે બાવા.

ખરેખર કામની વેળા, ન થાયે આપણી ભેળા;

કસોટી.

મર્યે પણ નાં કરે મેળા.

અરિ સમ આપણા થઈને, હગો દે દુર તે રહને;

કસોટી.

ખણું છે મુળીયાં ખઈને.

કસોટી જો નહી કરશો, વિના સહુ મોતથી મરશો;

કસોટી.

ત્રિભૂવન સિખ ઉર ધરશો.

ગજલ.

નફટના છેકરા એવા, કરે છે કામ તે કેવાં;

નફટના૦

જૂવો હૈ દાખલા તેવા.

અધાને હલકા લેખી, કરે છે યોગણી શેખી ;	
ન જાએ આંખથી દેખી.	નશ્ટના.
અડાધ આપની કરતા, રહે છે શંકડા શરતા ;	
નથી એ લાજથી ડરતા.	નશ્ટના.
લડાવે લોકને નિત્યે, સમજી રાજગાર તે ચિતે ;	
હણાવે સંપ એ રીતે.	નશ્ટના.
કમાણી એ ગણે રૂડી, ગમાવે ગાંઠની મુડી ;	
કરાવે કીર્તિ ભૂંડી,	નશ્ટના.
ફરે થે લાલીયા લે'રી, વહી વાણી વદનઝેરી ;	
બની એ સહુ સ્થળે વેરી.	નશ્ટના.
ખવારે જે ધણી તેને, પીડે છે પાપીયા તેને ;	
ન છોડે અન્ય, પોતાને.	નશ્ટના.
નશ્ટની વાત છે ન્યારી, તજે યારો તમે યારી ;	
ત્રિભૂવન સિખ ઉર ધારી.	નશ્ટના.

ગજલ

સમય બદલાય છે, જ્યારે, બધું પલટાય છે ત્યારે ;	
અનુભવ થાય છે ત્યારે.	સમય.
સદાએ સાથ જે ખાતા, ધડિ જૂના નહિ થાતા ;	
નથી ને ચિત્તથી ચા'તા.	સમય.
સુધા તે તો બને ઝેરી, ઘણા વાહલા બને વેરી ;	
અને લે દુઃખમાં ઘેરી.	સમય.
સતી ધર નારી હોએ તે, બને કુલટા ખરેખર એ ;	
ન જાણી હોય જગમાં જે.	સમય,

ધણાએ લાવતા મેવા, ધણા ઊઠાવતા શેવા ;

હુકારે ન રહે દેવા.

સમય.

મુખેથી બોલતા બાપા, ન પોહરો જીભથી ખાતા ;

ન બોલે તે કહે ડાકા.

સમય.

સમયનો રંગ છે જૂદો; સમયનો અન્ય છે મુદો ;

સમયને જોઇ તમે કુદો.

સમય.

ગજલ.

મુકાએ જાણું જ્યારે, ન જાએ પક્ષી ત્યાં ત્યારે ;

જુવો કો દિન કે વારે.

મુકાએ.

પીતાં જે સર ત્રિપે ઘાણી, ધણા ઉર હપેને આણી ;

મુકાંતાં (પશુ) જાય ના જાણી.

મુકાએ.

હરણુ જે જંગલે ચરતાં, આનંદ ઉરમાં ધણા કરતાં ;

ખળ્યે ત્યા પાય નથી ભરતા.

મુકાએ.

શ્રીમંતો હોય છે જ્યારે, ધણાઓ માન દે ત્યારે ;

તજે તે દીન થતાં વારે.

મુકાએ.

સ્વાસ્થની દુનીયાં દેખો, ખરેખર ખ્યાલથી પેખો ;

ત્રિભૂવનના જુવો લેખો.

મુકાએ

ગજલ.

જગતને કો નહીં જીતે, બકે છે ચાય તે ચિત્તે ;

ન બોલે કોઇ જો રીતે.

જગતને.

કવિને કેક કહે કુડા, કહે વિદ્વાનને ભુંડા ;

કહે રંડીબાજને રૂડા.

જગતને.

કહે ઉડાવ દાતાને, કહે લોભીજ સાતા છે ;

કહે છે મ્હેચ્છ સાતા છે.

જગતને.

ધણા જે દંભીને માની, કહે (તેને) ગુણી અને માની;

મતિતો હોય છે પાની.

જગતને.

ખરા વક્તા જગતમાં છે, કહે છે વાયડ તેને ;

ભલા કે મૂઠ સારા છે.

જગતને.

ધણાસત્યવાદીઓ મોટા, ગણે છે તેહને ખોટા ;

હરામી નિયતા જોટા.

જગતને.

જગતની રીત છે ઉંચી, મૂરખને બહુ કહે ખુદ્દિ;

હઉ ક્યાં દાખલા સુધી.

જગતને.

ગજલ.

ન થાએ શાંતિ જ્યાં જરીએ, નહીં ત્યાં પાયજો ભરીએ,

ભલે ભૂખે સદા મરીએ.

ન થાએ.

ધણી જ્યાં ખટપટો હોય, ન જાશે ત્યાં ધડી કોએ;

ભલે ને લાભ ત્યાં હોએ.

ન થાએ.

ધણા જો ધરપાવાળા, કરે છે કૃત્ત જ્યાં દાળાં;

વિધનના જે કરી ચાળા.

ન થાએ.

સદા જે ખોદણી કરતા, ભમે છે ગામમાં ધરતા;

નથી જે નિવૃત્તિ કરતા.

ન થાએ.

ધણા જ્યાં લાલચું, લોભી, જીવે છે લોભને થોભી ;

નથી જ્યાં કીરતા શોભી.

ન થાએ.

ધણા જે કુડીયા કપટી , રહેલા સ્વાર્થમાં લપટી;

હૃદયં છુપી છરી ડપટી.

ન થાએ.

હયા ને ધર્મે ન મળે જ્યાં, શરમ કે લાજ ન મળે ત્યાં;
 નીતિ ભક્તિ નથી જન જ્યાં ન થાએ.
 વસે કુલટા તણા વાલા, રખડતા લોકમાં લાલા;
 ભૂપર જે ભાર દે હાલા. ન થાએ.

ગજલ.

કરે છે શખીયો જાણ, ઘણાએ લોકરો ગાણ;
 મક્તના નિત્ય નવી તાણ. કરે છે.
 મરે છે માર જે ખાધ, છતાં માર્યો કહે ભાધ;
 કેવી શરવીરતા આધ. કરે છે.
 અક્ષત તો હોય નાં જરીએ, છતાં વિદ્વાન થઇ ફરીએ;
 આનું શું! આપણે કરીએ. કરે છે.
 કમાવે નાં કદિ કોડી, ધંધામાં ચિત્તને ચોડી;
 ગમાવે આપની મુડી. કરે છે.
 ઘણા તો ફૂગના નિયા, બકે છે સર્વથી ઉચાં.
 ન મુખે રાખતાં ડુચા. કરે છે.
 કલંકથી હોએ છે ડુખ્યા, છતાં આપે બની સુખ્યા;
 રેરે છે રોડના કુખ્યા. કરે છે.
 કરે નાં કોઇનું સાઈ, છેવટમાં મરતાં વાર;
 કર્યું કોઇએ, કહે માઈ. કરે છે.
 ન જાણે આંક ઉઠાં તે, છતાં ટીકા કરે છે એ;
 નકામા નિર્લજ્જઓ જે. કરે છે.
 વગોવે અન્યનાં નામો, વગોવે અન્યના કામો;
 વગોવે અન્યના ધામો. કરે છે.

સલાહા કાઈના માગે, છતાં તે આપવા લાગે;

કર્કુ કકલાણુ જેમ કાગે.

કરે છે.

હાથે સવને ઠાલા, જીવે વગડાલિના વાલા;

કહે છે દોક તો લાલા.

કરે છે.

કૃત્યોતો ચોરનાં કરતાં, નથી જે નામ તે ડરતાં;

છતાં હોય શાહ સમા ફરતા.

કરે છે.

ધણા વડેલ વટલેલા વરણુથી દુર છટકેલા;

ન હોએ કયાંય અટકેલા.

કરે છે.

જનો જ્યાં શેખીના કરતા, પડે નજરે કદી ફરતાં;

ન સામે પગ તમે બરતા.

કરે છે.

જખરાધથી નાણાં કઢાવનાર કુકર્મી માટે.

ગજલ.

અરે ! ! નાણાં તમે લેવા, કરો છો કેર તે કેવા; ?

સલાં જે જાય નાં તેવાં, અરે ! ! નાણાં તમે લેવા.

ડરાવો કેઠ કરવાને, ફક્ત નાણાંજ હરવાને;

પાપી પેટ બરવાને.

અરે ! ?

ચડાવો આજ જે ખોટાં, ગમે તેવાં તેને મોટાં;

કરી ખીલામણા ફાટા.

અરે ! ?

દીઓ છો ગેબની ગાળો, કરો છો માનખો કાળો;

બરો છો કુદવી ફાળો.

અરે ! ?

રીખાવી મારજો મારી, અકરમી ધા કરી કારી;

પ્રજુની ખીક પરવારી.

અરે ! ?

રહાવો પાણીએ રાતે, ગુજારી જીવમને જાતે;
વિચારો કોઇ નાં વાતે.

અરે ? ?

ખરેખર રાક્ષસો જેવા, ધરો છો રૂપ જો તેવા;
પરો છો જીવજો લેવા.

અરે ? !

હુંટારા કૃત્યને કરતા, નથી શાને તમે ડરતા;
નથી કાં મોત વિષુ મરતા.

અરે ?

તમારું ડાચું હું દેખી, ખીહું છું જમ સમા લેખી,
તમારી એવી છે શેખી.

અરે ?

ગજલ.

પનોતી સાડ સતી બેસે, (અરજદાર થઇને) કોરટમાં તે ધણી પેસે;
ત્રિભૂવન અનુભવી કે'છે.

પનોતી०

વકીલોની કરી પરવા, વળી ઘર તે તણું ભરવાં;
પડે પૈસા તૈયાર કરવા.

પનોતી०

પુરાવાની પીડ પાકી, જવું ફેરા થકી થાકી;
દશા કહો કેટલી વાંકી.

પનોતી०

વસીલા, વગ તણી વાતો, પડે કરવી ધણી ત્યાંતો;
રીકર કહો કેટલી બ્રાતો.

પનોતી०

પડે ખોટી ધણું થાવું, તજ રોજગારને ખાવું;
જીવો ભાઈ દુઃખ છે આવું.

પનોતી०

ઝુરકીયો કેકની ખાવી, વિના જો દારણે ભાઈ;
દુઃખો તે કયાં કહું ગાઈ.

પનોતી०

વખત જો કોરટે જવા, ન હાવો કોઇ પણ ખાવા;
કરો અભરામના દાવા.

પનોતી०

ગજલ.

કરોમાં કામ ને એવાં વધે વેરી ધણા તેવા;

અકારા લોક કે એવાં.

કરોમાં.

તળએ લાજ ને રૂડી, ઘટે ને ધર તણી મુડી;

ગણાએ શાખ ને કુડી.

કરોમાં.

ભોગવવી આપદા બીડી, દયાવે લોક ને મુડી;

ખરાખી થાય ને ભુડી.

કરોમાં.

ખીમારી જે થકી આવે, રૂણ રોજગાર ગુમાવે;

(વૈદો) ધણા જ્યાં આગળે શાવે.

કરોમાં.

જેનાથી હાનીયો જાણ, મળે નિત્યે ધણી તાણ;

જને શત્રુ ધણા રાણ.

કરોમાં.

મળે નાં જે તણો સાંધો, ચિચારો એ નહિ બાંધો;

પડે જે કામથી વાંધો.

કરોમાં.

ન થાયે કામ ને તેવું, કદિનાં શિર પરે લેવું;

કઠણ છે જે ધણું એવું.

કરોમાં.

વધે કુસંપ જેનાથી, ભે ચેની થાય એનાથી;

વધે કકલટ તેનાથી.

કરોમાં.

ધણી અગવડ પડે એવી, અને સગવડ ટળે તેવી;

ન તેવી વાત ને લેવી.

કરોમાં.

ગજલ.

કર્મે પર નારની પ્રીતિ, બધી અગેડે જીવે સ્થિતિ;

હૃદયમાં રાખવી બીતિ.

કર્મે.

ન સ્નેહ કામ કે ધંધા, કરે છે પ્રેમ એ અંધા;
તજવે નીતિના બંધા.

કયે.

નિરાંતે નિંદા જો નાવે, ન ખાવું ખંતનું બાવે;
હરાયા સમ બનાવે એ.

કયે.

સગાં વહાલાં દિસે ઝેરી, વળા મિત્રો દિસે વેરી;
તજવે ઘરકાર સહુ કેરી.

કયે.

તજવે સર્વ જો નાણું, છેવટમાં વેચવું બાણું;
બનાવે કાળજ્યું કાણું.

કયે.

બને છે આબરૂ પાણી, કરાવે કીરતી કાણી;
વિચારો ઉર બધા આણી.

કયે.

ક્રમેતે મોત થાયે છે, પ્રીતી એ દુઃખ દાયે છે;
ત્રિભૂવન એજ ગાયે છે.

કયે.

દોહરા.

પરિ પૈસાથી ઉતરે, તજી ભુવન જો દેવ;

પૈસાથી દુનિયાં બધી, કરે પાયની શેવ.

૧

સ્વર્ગ મળે પૈસા થકી, જો કરી જાણે દાન;

દે પૈસાથી ભૂપતિ, મહિમાં મોટું માન.

૨

સુરખ મોટા માનવી, મુંઢ મતિ ના હોય;

પણ ત્યાં પછસા હોય તો, બરે સલામો જોય.

૩

દાવે સહુ ફરિયાદમાં, જ્યાં પૈસાનું જોર;

સાધનને સગવડ મળે, રમત એનીજ ઝોર.

૪

સગાં સરવ તે આંધ છે, અઢંગક રાખી પ્રેમ;

મિત્ર મળે મન માનતા, એ પછસાની નેમ.	૫
મુખથી વારી માગતાં, હાજર થાયે દુધ;	
એક બોલાવે એકવીશ, લેવા આવે શુધ.	૬
દુનિયાં બહુ ડાહ્યા ગણી, આરા આધિન થાય;	
વિરૂધ્ધ કે વરતે નહીં, પછસાને મહીમાય.	૭
સરવ સુખની વેલડી, સરવ સુખનું ઝાડ;	
ધન મિત્ર ત્રિભુવનનો, ધામ ન માને પાડ.	૮

ગઝલ.

અરે ? ? નિંદા તણા કરતા. કરો તો પૂરતી કરજો;
 તમારું પેટ ઠાંસીને, તમે જો તે વડે ભરજો;
 ન શાટે પેટ નિંદાથી તમારું ધ્યાન ત્યાં ધરજો;
 ન જિયાં થાય આંતરણ, તમે તે ખ્યાલને કરજો,
 ન ચાલે પેટમાં પીડા, અતિશય આહાર જો કરતાં;
 ખરાબી થાય નાતેથી, રહેજો ખ્યાલ તે કરતા.
 કરાએ એટલી કરતા, ન પાછો પાય જો ભરતા;
 પ્રભુ કે જો અમારાથી, જીગરમાં જો નહિં ડરતા.
 અમે તો ઇચ્છીએ એવું, જીવીને રહો સદા ફરતા;
 અમારા જીવતાં સુધી, તમે જોજો નહિં મરતા.
 અમારું ઇશ્ત છે એમાં, અમારા મનમાં જાણી;
 બખ્તો કામ કાયમ, એ, અમારા સુખની વાણી.

“ મૈયારીનું મુખ દુખી, પ્રીતિ પલટાવીરે ” એ રાગ.

મૂરખને શિખામણુ દેતાં, ઉઘટી થાએ હાનીરે;

અળગા વસન્ને એ કારણથી, માહાં કહેવું માનીરે. મૂરખ.

લાભ તમે તેવાનો તાકી, કહેશે સેહેજે સવળુરે;

તદપી કરશે ધાર્યું તેનું, અતિ ધણું તે અવળુરે. મૂરખ.

બળતે પેટે કદિ વધારે, જોર કરીને કહેશેરે;

માન ગુમાવી જગતા જનમાં, તમે તમારું દેહેશેરે. મૂરખ.

દુંકારા ને ખાશો ગાળો; ઉપકાર જો જો કરતારે;

ત્રિભૂવન સજ્જન તમને કે બધે મૂરખ્યાં મરતારે. મૂરખ.

એજરાગ.

લોકર લડતા હોએ તેમાં, કદિ ન આડ પડુરે;

સાંઈ સાકર જેવું કહેતાં, ઝેર ગણુ છે કડુરે; લોકર.

આવામાં આડે પડવાથી, પાય પનોતી વળગેરે;

ચોટે ચિત્તા સમ આપણુને, ઓને રાખી અળગેરે. લોકર.

આવા આવે આપણુ પાસે, દ્વંદ્વ કાંઈએ કે'વારે;

ક્ષણભર વાત હૃદયમાં ધરવા, કાન કદિ નવ દેવારે. લોકર.

આવાને અવલોકી ડાંહ્યા, સદાય રહેજો અળગેરે;

ક્યાં નદીએ જવું છે નાવા, જલક્રમ ઝગડો સળગેરે. લોકર.

ગજલ.

હરામી હોય છે કેવા ? જુવો કવિ દાખલા તેવા;

તમારા લક્ષમાં રહેવા.

કરે ઉપકાર જે લાખો, કપાવે તે તણી પાંખો;	
હરામી ભવ જીવો આખો.	હરામી૦
કરેલી ખાનગી વાતો, અરિને જઘ કહે બંતો;	
નિના નથી શાંત તે થાતો.	હરામી૦
લડે જો લાકડાં તેવા, ઘડે ધોણ સદા એવા;	
મરવ ને દુઃખડાં દેવા.	હરામી૦
ખીજને દુઃખ દે પાછ, અને ત્યારેજ તે રાજ;	
હીણા (ફૂલો) થી નામરે લાજ.	હરામી૦
ધરે નાં કોઇનું કાને, પ્રભુનું પણ નહીં માને;	
છેવટ સમશાન ને સ્થાને.	હરામી૦
દરેએ છીદ્ર તે જોતા, ગણેનાં પારકા, પોતા;	
ત્રિભૂવન કે જીવો શ્રોતા.	હરામી૦

ગજલ.

ફજેતી થાય છે ફાડી, મળે જ્યાં શંખણી લાડી:	
કલેજ ખાય છે ફાડી.	ફજેતી૦
ઉઠે છે પોહોર દિન ચલતા, અધાને રાંડ તે લડતા;	
મૂકે નાં ટેવ તે મરતાં.	ફજેતી૦
સદા રહી લુગડે મેલી, જીવો તો ભુતડી ધેલી;	
કરે ડહાપણ વળી પેલી.	ફજેતી૦
કહું તે કોઇ નાં માને, સિખામણ નાં ધરે કાને;	
પડી તે ભોગ છે પાને.	ફજેતી૦

ન ટાણે રાધણું આપે, રાંવે તે બાકણું બાકે
મળેલી પૂર્વના પાપે.

૩જેતી૦

અદેખી ને અકોણી એ, કરે ધારેત્ર તેણે તે;

ગણે ગાંડે ન બીજને.

૩જેતી૦

વધારે કોઇ જો વેળા, કહો તો માનવી ટાળાં;

બુભેથી બહુ કરે ભેળા, જુઓ જન્માટમી મેળા. ૩જેતી૦

મળે જ્યાં શંખણી નારી, પુરૂષ ભવ જાય તે હારી;

ન કાવે કોઇ જો કારી.

૪જેતી૦

૩જેતીથી ડરી જગમાં, જવા મન થાય છે નગમાં;

વિશેષે તો કહું ખગમાં.

૪જેતી૦

(મૈયારીનું મુખ દેખી, પ્રીતિ પલટાવીરે.)

એ રાગ.

નખળા દિનની એ નિશાની, વેરી લાગે વા'લારે;

અણુધારી આવે ઉપાધી, ભોંયથી પ્રગટે ભાલારે.

ન.

સંપ સરવથી જાએ ચાલ્યો, એવી કુમતિ આવેરે;

કારણુ વિણુ કંકાસ વધારી, સધળે ભૂંછવાવેરે.

ન.

ધંધામાંથી ધ્યાન તજાએ, સુઝે ખરચો કરવારે;

દેવાની દરકાર ન રાખે તજી લજ્યાની પરવારે.

ન.

કાં બૈરીને કેહવે ચાલે, નહીં બીજનું માનેરે;

દેવ દયાથી કેહેવા આવે, કદિ ન સુણશે કાનેરે.

ન.

જાણનાં જોર વધે છે, નીતિ નાતરે મુકીરે;

પાપ કરમમાં પગદે પેહેલો, સત્ય ધર્મને ચુકીરે. ન.
 ખીજનું દેખીને સાર, ચિતડું સળગી જાએ; ન.
 દેખે અન્યનું અવળું ત્યારે, આનંદ ઉર ઉભરાએ. ન.
 સ્વારથ કારણ ખીજાને, દેહે દુઃખમાં બોળારે;
 નવ જાણે નિજ ઘેર પ્રગટશે, શાગણુ સુદ (૧૫) ની હોળારે. ન.
 જો પોતાને મળતો હોએ, કદિક પૈસો એકજરે;
 હજારની અન્ય હાની કરતાં, ડરે ન દિલથી છેકજરે ન.
 ખાએ તેનાં ખણે મૂળીયાં, ઝડમૂળ કરવા સારે.
 કુકરમી જો કાળું થાતાં, ધરાર કરે છે ધાયુરે. ન.

હિંદુ બાઈઓના સુધારા.

(રાગ) મરશીયાં.

હાય હાયરે હિંદુ બાઈઓના સુધારા;
 તજી દીધા રીવાજો, રૂપાળારે હાય હાય. ન.
 હાય વોયરે હિંદુ બાઈઓના સુધારા ૥૧૮૬
 સહુ જુવો છો ભાઈ ભત્રાજો, મુકી દીધો છે માળવે મલાજો;
 કેવી દીસે છે તમને બલાજોરે, હાય હાય ! ! હાય વોયરે.
 હાય હાયેક સોળનીં સાડી, તોય અરધે માથેરે ઉઘાડી;
 ફરે આમ તેમધુમતી અનાડીરે, હાય હાય ! ! હાય. ન.
 જુવે પોલકાં નિત્યે રૂપાળાં, ઘણી ઘણી ટુંકી બાંધ વાળાં;
 રહે બાવડાંઓ અર્ધાં ઉઘાડારે હાય હાય ! ! હાય. ન.
 બહુ પોલકાંઓ આજે ગમે છે, પેહેરી પોલકાંને ખુલ્લી રમે છે;

અને ચૌડાંની મધ્ય ભમે છેરે, હાય હાય ! ! હાય.

અંગ ઓઠે છે રત્નો ને આંછાં, અંગ દેખાય વાંસેથી ખાસાં,
જુવે જુવે ભાઈ આ તમાસારે, હાય હાય ! ! હાય.

પેહેરી સપાટ, ખુટને ચાલે, એક હાથે ને છત્રી ઝાલે;
પછી મલકાતી મન મહાલેરે, હાય હાય ! ! હાય.

ચા, વિના ન દિન એક છાંડે, ઉઠી વહેલીને કીટલી માંડે;
દીધા વાળી ને ધમરોળ રાંડરે, હાય હાય ! ! હાય.

મુખ ધાલે છે પાનના હુચા, યુંક ફેકી ડાડે બહુ કુચા
હોઠ રાતા કરી જુવે છે ઉચારે, હાય હાય ! ! હાય.

કરે સોદા ને જઈને બજારે, હરી શરી દુકાનો હજારે;
બાપ, દાદાની આજર વધારેરે, હાય હાય ! ! હાય.

નિત્ય જોવા નાટકને જાયે, ગીત મુખે નાટકનાં ગાયે;
હોય બલે પિતા, માત, ભાઈએરે, હાય હાય ! ! હાય.

કેક સીખી હોટલમાં જવા, ખેસી ખુરસી ટેબલપર ખાવા;
કુળ ઉભયની આજર ગુમાવે, હાય હાય ! ! હાય.

ઘેર ચુલે નાખે નહિં છાંણાં, ભાંગે ડબલ હોટલમાં નાણાં;
ભલે રહેવાનાં હોયેના દેકાણારે. હાય હાય ! ! હાય.

બહુ ભાવે સીખડને પુરી, રૂડાં રાપતાની સાથે કચુરી;
સાક મશત ખાવે બની સરી, હાય હાય ! ! હાય.

રૂડા હાથના ખોરાકને તણ્યા, ખાવા બમે હોટલનાં બજાર્યાં;
લે છે નાણાં કરીને ઘેર કજીયારે, હાય હાય ! ! હાય.

વળી મોઢાં રમાલે લુછે છે, આમ ભમરા હોટલમાં ભુંસે છે;

- કાણુ એવી નારીને પુછે છેરે હાય ! ! હાય.
- ધેર ધાધરાને જલરો જાણુ, હોય તેમ તેમ થાય તે રાણુ; હાય.
- જેમ જેમને મઃં છું હું લાણુરે, હાય હાય ! ! હાય.
- કેંક દિસે ગુલાબડી જેવી, જાણુ મારવાડની એક દેવી; હાય.
- ભાઈ વિશેષ વખાણુ હું કેવી રે હાય ! ! હાય.
- કેંક દેસી રાજઓની રાણી, ફરે ખુલ્લી થઈને ભાઈ સાણી; હાય.
- મુકી માથે ઓજલને પાણીરે, હાય ! ! હાય.
- માન હતું ઓજલમાં મોડું, ગણી દીધું તેને સાવ ખોડું; હાય.
- અને કાઢે ગાડીમાં રોજ દોડુરે, હાય હાય ! ! હાય.
- સુર્ય ચંદ્ર ક્યારેક મુખ જેતાં, એમ રાણી ઓજલમાં રહેતાં; હાય.
- હવે જીવે ભંગીને ઢેડ સોતારે, હાય હાય ! ! હાય.
- પૂર્વે સતિ થવા રાણી જાતી. ફક્ત ત્યારે ખુલ્લી તે દેખાતી; હાય.
- ગુખ અંબે અંબે ઉચરાતીરે, હાય ! ! હાય.
- દંત્રેજે જીવીત દાન દીધું, સતી થવા તણુ ખંધ કીધું; હાય.
- ત્યારે ઉપરનું માન વોરી લીધુંરે, હાય ! ! હાય.
- ધણા લોકે સુધારો આ કીધો, ધરાની પોપાક વળી લીધો; હાય.
- હાય મુંબઈથી ડંકો આ દીધોરે, હાય હાય ! ! હાય.
- હોય વેતા ન એક જો રતિના, કામ કરે છે અવળા મતિના; હાય.
- ભોગ મેળવ્યા છે પ્યારા પતિનારે, હાય હાય ! ! હાય.
- પાડી ટેવો જો છેલ કરવાની, પડે મરજી ત્યાં ત્યાં તે શરવાની; હાય.
- મુકી માથેથી બિંક મરવાનીરે, હાય હાય ! ! હાય.

- વાત કરવા કાગળથી શીખી, રૂડા રીવાજ નાખીયા છે વીખી;
ખાય છેવટે આ દુનિયાને બીખીરે, હાય હાય ! ! હાય.
- અન્ય પુરુષને દબને તાળી, વાત ચોટે કરે છે રૂપાળી;
કહો કોણ શકે ભાઈ ખાળીરે, હાય ! ! હાય.
- ન હોય ધરમાં અરે એક ધાતુ, તેમાં કરે નવી નવી વાતું;
નથી દુઃખડું આ ખમી ખવાતુંરે હાય હાય ! ! હાય.
- જીના રીવાજ દીધા છે ત્યાગી, નાના મોટા ધરોમાં લાયલાગી;
હવે સુઝે જવું નહિં ભાગીરે, હાય હાય ! ! હાય.
- નથી ધર્મ ગુરુ શિખ દેતા, મોટા મોટા નથી બંધ રેતા;
નથી પ્રભુ આવીને કેઈ કે'તા રે, હાય ! ! હાય.
- નથી ભક્તિના ભાવ ઉર ધરતી, નથી દાન પુણ્ય હાથેથી કરતી,
ઘડલા વિઠલ વરને નથી વરતી, હાય હાય ! ! હાય.
- સાસુ સસરા ને નણુદી ગમે નહિ, સાંથ બેસીને પ્રેમે 'જમે નહિ;
બોલ કદિ તે કોનો ખમે નહિરે, હાય હાય ! ! હાય.
- કેક ધણીની પહેલાં જમે છે, વળી મરજી પડે ત્યાં ભમે છે;
છતાં ગુણી આ કેમરે ગમે છેરે, હાય હાય ! ! હાય.
- જીવો જીવો કહું મારા મિત્રો, આ કેવાં સુધારા ચરિત્રો;
કાંક નેશોતો રહેશે પવિત્રોરે, હાય હાય ! ! હાય.
- દાસ ત્રિભૂવનની સુણી વાણી, થતી અટકાવો આખર પાણી;
રીત હિંદુની લોઢે લેવાણીરે. હાય હાય. ! ! હાય.

ખોટી ભક્તાણીઓની ઠગાતા: ના તે કેવી હોય છે?

દોહરા.

- ભક્ષી દીસે ભક્તાન્યો, રામ રામ કરનાર;
જુઠ વદે, જારી રમે, ચોરી કરે અપાર. ૧
- સતિ તણા ચાળા કરે, બોધ દીએ બહુ વાર;
કૃત્ય કાળાં એવાં કર, બેધ ત્રાસે દિરતાર. ૨
- પાછળ હોતે પુંઝું, જો હત લાંબા કાન;
ઝોળખવા સંહેલું થતે, પણ ભુલ્યો ભગવાન. ૩
- રૂપ, રાગને બોધવા, કોઇ ઠગાશે નહીં;
એવી કેક ભક્તાણીઓ, છે જાણી મેં અહીં. ૪
- ફાટેલ ને ફીટેન ધણી, ન્યાણી નજરે નાર;
તોંચા:તોંચા પામીયો, જાણે જગદધાર. ૫

સદામાયુની સાક્ષાત સતિ.

દોહરા.

ભાનુ જાના નામથી, ઝોળખાતાં એ બા;
પતિ મુખ જોમને ઉઠવા, રમણીક એ રંભા.
પતિ પાયને પુંજતી, અખીલ, ગુલાલ લઇ કુલ;
પતિ જમાડી જમતી, કરતી એ કુતુહળ.
પતિ ગયાં પરલોકમાં, વિત્યા વરસો પાંચ;
પુત્રી પ્રગટી તેમણે, જરી નવ ખાધી આંચ.
આવી સતિ આ લોકમાં, હાલ હૈયાતી છે;
માહાચંડાળ આજ, જગ વિષે, એ ત્રિભૂવન ચારિક.

સમાપ્ત.

ભાવનગર રાજ્યના મહુવા માહાલમાં, જાહેર પ્રજામાં,
કરપીણ રીતે થયેલાં બે ખુન.

ખુનીઓને બચાવનાર સામે પડી આત્મભોગ આપવા
તૈયાર થઈ ખરી હકીકત અજવાળે લાવનાર
બાહાદુર નરરત્નને અમારા તરફથી
ધન્યવાદના બે બોલ.

બાહાદુર નરરત્ન ન્યાયવર્ધ સાહેબ,

કાવસશાહ પીરોજશાહ કરાકા,

રે. મહુવા પણ હાલ અમદાવાદ.

આ મહુવા એ ભાવનગર રાજ્યનો મુખ્ય માહાલ છે. જ્યાં
વીશ હજાર માણસની વસ્તી છે. આ ભાવનગર રાજ્ય કાઠિયાવાડ
મલાકામાં “પાયોનિયર” પકિતમાં ગણાય છે. રાજ્યકર્તાનું નામ
ભાવસિંહજી છે, અને તેઓશ્રીએ કે. સી. એસ. આઇ. નો ઇલકાગ
ધારણ કરેલ છે. તે રાજ્યકર્તાની રૈયત વર્ગમાં તમે હતા. આ પત્ર
લખવાના કારણમાં હકીકત એવી છે કે:—

તા. ૧૯-૮- સને ૧૯૧૪ ના રોજની રાત્રીએ (રોજ મહિ-
નાની તા. ૨૬ મીની રાત્રે) બે પોલીસ ચકલા વચ્ચે અને પોલીસ

પેહેરા નજદીક-રાતના બાર ઉપર એ વાગે-પરજીયા સોની નાજ નારજી નામના સખસને તથા તેમની ઓરત બાઈ વાસલને તરવારની ઝેરી ધારથી સખ્યાબંધ પ્રહારોથી ટુકડા કરી દાર મારી નાંખવામાં આવ્યાં-જેનું વૃત્તાંત લખતા હૃદય કંપે છે.

પુન થયાની તારીખે, પોલીસ, ફોજદાર, જમાદાર, અને હવાલદાર વિગેરે ગામમાં હાજર હતા. છતાં પુન કરનાર કોણ છે? અને તે ક્યાં નાસી ગયા? એ બાબતમાં તેમના તરફથી સિધિ રીતે બીલકુલ તપાસ કરવામાં આવી ન હતી. તપાસ નહીં કરવાનું કારણ. પુનેા કરવવામાંજ પોલીસવાળાએ મુખ્ય પાક ભજવેલો છે. “જુવો ગહુવા ન્યામાધિસની કોર્ટના ફોજદારી કેસ નંબર ૩૧૨ સં. ૧૯૭૧” “અને ભાવનગર સર ન્યાયાધિસ સા. ની કોર્ટના સેસન્સ કેસ નંબર ૨૯ સંવત ૧૯૭૧.”

પુનીઓને પકડવાનું કામ પોલીસ ફોજદારનું હતું, તો તેનો આ કામમાં હાથ હતો એટલે પકડાય કેવી રીતે? અર્થાત આ બે પુનની વાત કૂતરા, બીલાડાના સ્વભાવકિ મૃત્યુ તરીકે લેખાઈ હવા-સીક બની ગઈ. આ વાત મારા સાંભળવા પ્રમાણે તમોને ઘણીજ કંટાળાપાત્ર થઈ પડી. અને તમો ભાવનગરની રૈયત હોવાથી તેમજ, તમોશ્રીના માન્યવર્ધ પુજ્ય-પિતાશ્રીએ લગભગ બાવીશ વર્ષ સુધી આ. પો. ના ઉપરી તરીકે, તેમાં પાંચ વર્ષ લગી તો સ્વતંત્ર પો. ઉ. સાહેબ તરીકે, ન્યાયિક વૃત્તિથી, નિમકહલાલ કરેલી નોકરીના સંસ્કારો તમોએ જાતે જોએલા હોવાથી તમારું અંતઃકરણ ઉછળી આવવાને લીધે, આકાશના તારા તોડવા જેવા મહાન કાર્યમાં પ્રથમ નામદાર મહારાજ સાહેબને મળવામાં વિજય મેળવ્યો, હકીકત સમજવવામાં ભાગ્યશાળી બન્યા-માહાત પર્વતને માથે ઉચકવા જેવા બયને ધારણ.

કર્યો, અને પોલિસના ઉપરી સિવાય, સ્પેસીયલ પોલિસ સુપ્રીન્ટેન્ડેન્ટની નિમણૂક કરાવી-કેસ હાથ લેવરાવી, પુરાવો એકત્ર કરાવી આપ્યો-છેવટે ન્યાય કોર્ટમાં કેસ સાબીત કરાવી આપ્યો. આવો બનાવ જો જોઈએ છીએ તો કાઠિયાવાડ ઇલાકામાં પહેલો જ જોઈ શકાય છે. તે ખાતે તમે નામદારને માફરે કેટલો ધન્યવાદ આપવો ? ? ? કેટલી સાબાસી દેવી ? ? ? છેવટ કયા સારા શબ્દોમાં બોલવું-તે મારી હૃદય કીકનેરી જોતાં જડતા નથી.

જુવો કે આ કામ કરવામાં તમોએ તમારા પૂર્વજોના કાર્યથી વિશેષ કંઈ નથી. મતલબ ?

૧. આપના પિતાશ્રી પીરોજશાહ બેહેરામજી કરાકાએ બાવનગર રાજ્યમાં આવીશ વર્ષ નોકરી કરી રાજ્ય પ્રજામાં સંપૂર્ણ સંતોષ મેળવ્યો છે.
૨. આપના દાદશ્રી બેહેરામજી હોરમસજીએ મોર સંઘવાણી અને દેદા ગારવટીઆ જેવા, કાઠિયાવાડમાં તોળાં પુકરાવનારને પકડવામાં વિજય મેળવ્યો હતો.
૩. આપના પિતાશ્રીના પુત્ર્ય કાકાશ્રી ધનજીશાહ હોરમસજી તે કાઠિયાવાડ ઇલાકામાં રાજકોટ ખાતે પોલીટીકલ એજન્ટ હતા. જેમણે કાઠિયાવાડ કીરેક્ટરી લખી છે.

આવા ઉજ્જવળ કીર્તિવંત અને ખાનદાન કુટુંબમાં ઉત્પન્ન થયેલા પુરૂષ જે નીતિ, ધર્મ, સત્ય, દયા અને લોકહિતનાં લૌકિક કામ કરે તેમાં નવાઈ નથી પરંતુ એવા કુટુંબનાજ પુરૂષો આવું કામ જગતની દ્રષ્ટિપર લાવનાર તરીકે કહું તો તમોશ્રીજ છો. આ કાર્યકર્તા તમોએ મૃત્યુના સંયોગમાં આવી ગયા છતાં નિડર રહી, કાર્ય સારથ્ય કંઈ

એ ઓછા ધન્યવાદની વાત નથી. વળી કાંઈ જાતનો જાતીકો સ્વાર્થ કે રાજ્યલાભ હતો નહીં છતાં પોતાને ખર્ચે ઓહોળી તુકસાનીઓ વેદી વિજય મેળવ્યો તેથી વિશેષ ધન્યવાદ ઘટે છે.

ઉપરનો પત્ર હું મારી ત્રીભુવન તરંગ નામની ચોપડીમાં પ્રગટ કરું છું. તેમાં મેં યોગ્ય પત્ર લખેલો ગણી પ્રગટ કરવા રજા આપશો તો મારા હૃદયને નિવૃત્તિ મળશે. તા. ૩૦-૩-૧૯૧૬.

લી. શેવક

ત્રિભુવનદાસ નારણજીના
સવિનય પ્રણામ.

ભાઈશ્રી ત્રીભોવનદાસ નારણજી કવી,

અમદાવાદ.

તમારો લખેલો પત્ર યથાર્થ છે, પરંતુ મેં મારી ફરજથી કાંઈ પણ વીશેષ કર્યું નથી, અને ભાવનગરના ખુદાવીંદ મહારાજ સાહેબના રાજ્યની સેવા બજાવવી તે માહરા મુખ્ય ધર્મ પ્રમાણે માહરી મુખ્ય ફરજ ગણાય; ને તે મેં કાંઈ પણ અંશે બજાવી હોય તો તેમાં કાંઈ પણ વીશેષ કર્યું નથી. ચોકસ સાબીત કરવાનું માન મેં વામનરાય કપીલરામને ઘટે છે. આ પત્ર પ્રગટ કરવાથી કાંઈ વીશેષ નથી. તમારો મારા કાર્ય સામે એટલે ફરજને પ્રેમભાવ છે તે જણી હું ખુશી થાઉં છું. તા. ૧-૪-૧૬.

લી. સેવક.

કવસશાહ પીરોજશાહ કરાકાના
સલામ વાંચશો.

ખુલાસો.

પ્રિય સંજ્ઞનો ???

મને ઉપરના કેસનું પરિણામ જાણવા માટે ફેટલા એક ગ્રહસ્થો તરફથી પુછવામાં આવે છે, તો તેના ખુલાસામાં જણાવું છું કે:—

આ એકજ કેસમાં ન્યાય, નીતિ, દયા, ધર્મ અને સત્યને કાયુમાં રાખવાને માહાત્મ મનોબળનો વ્યય કરી નામદાર સેસન્સ જાડજે સેસન્સ કેસ નંબર ૨૯ સંવત ૧૯૭૧ ના કામમાં, ધણાજ દરતાવેજ અને મુખ જજાન પુરાવ પર પુખ્ત વિચાર કરી ન્યાય બુદ્ધિ અને ધશ્વર પ્રેરણાએ જ્યુરીના મત સાથે મલી, તા. ૨૦ મી માહે એપ્રિલ સને ૧૯૧૬ ના રોજ (૧) જંદુર રામને ફંસી, (૨) ધાના મુળુને જન્મ પર્યાંત કેદ ઉપરાંત સાત વર્ષ સખ્ત મજુરી, (૩) પોલીસ હવાલદાર રામ હાજને તેજ પ્રમાણે, (૪) ભગવાન ખીમાને તેમજ, (૫) વેલા બાયાને શંસી, (૬) પોલીસ હવાલદાર નયુ સાંગાને નંબર ૩ પ્રમાણે અને પોલીસ જમાદાર ત્રીભોવન જેઠા નંબર (૭) માને ત્રણ માસની સખ્ત મજુરી સાથે રૂ ૨૦૦) બસો દંડની શિક્ષા કરી બાદ પોલીસના ઉપરી સીરસ્તેદાર, પોલીસ ફાજદાર તારાચંદ દીયાલજી, પોલીસ ફાજદાર અબદલહુસેન નુરદીન વિગેરે ખીજા ફેટલા એક ફાજદારો, જમાદારો, હવાલદારો અને સિપાઇઓના ઉપર, ઉપરના ગુન્હાને અંગે કરેલા ગુન્હા સંબંધી કામ ચલાવવાની પરવાની આપી.

ઉપરના કેસને અંગે ના. મા. ની હજુર કોર્ટના ફા.૦ મંજુરી કેસ નંબર ૨, રીવીઝન અરજી નંબર ૩ અપીલ નંબર ૭-૮-૯ સંવત ૧૯૭૨ ના કામમાં નંબર ૧ ને શંસી નંબર ૫ ને કોઇપણ પ્રસંગે જીવ જતાં મુંધી ઊડવો નહીં. એવો ઠરાવ કરી બાકીના

ગુન્હેગારોને છોડી દેવામાં આવ્યા
વવાની પરવાનગી આપવામાં આવે
વામાં આવેલો છે.

ઉપરના અસલ અને અપીલ કોર્ટનો તમામ ગંગળાની નકલો
મારા પાસે આવી, ગઈ છે. તે વાંચતાં અને વિચારતાં સેસન્સ
કેસનો ફેસલો બ્રહ્મા, વિષ્ણુ અને શંકર જેવા દેવાધિદેવની કદાચ
કુલ ખેંચમાં રજુ કરવામાં આવે તોપણ તેઓ માન્યવર દેવોથી
કાના, માત્ર રસ્વ, દીર્ઘ, અદ્યપવીરામ, અર્ધવીરામ, માહાવીરામ,
પુર્ણવીરામ જેટલી ભુલને માટે દોષ મુકી ફેરફાર કરી શકાય તેમ
નથી. આવો અમારો પ્રજલ અભિપ્રાય થયો છે. જેને માટે તે
અભિપ્રાય ગદ્ય, પદ્યના રૂપમાં લખવામાં આવેલ છે. તે અમુક
પ્રસંગની સાનુકુળતાએ નામદાર મહારાજની હજીરમાં રજુ કરવા
ઉપર બાકી લ્યારબાદ યોગ્ય જણાયે પુસ્તક રૂપે પ્રગટ કરી જન
સમાજની સેવામાં રજુ થશે. રજુ થવાના સંયોગે બ્રહ્મકો થવાને
જાહેર ખબરથી ખબર આપવામાં આવશે.

જાહેર ખબર.

અમદાવાદ સ્ટેશન લગતા મુસાફરખાના સામે અમારી વીસીમાં
ઉતરતા મુસાફરોને માટે, રહેવા, ખાવાની સારી સગવડના કચ્છે
આપીએ છીએ. એક વખત આવો, ખાત્રી કરો.

દોહરો.

ભાત, દાઝ ને રોટલી, ભાત ભાતનાં શાક;
કરો જમીને ખાતરી, એ ઉઘાડી ખાત.

વીસીવાળા સીવલાલ છગનલાલ,

અમદાવાદ.

પ્રશ્નો.

—

હાફાલુ.

...નીકર્મ. મ પ્રવાસરે એ હમ.

મન ગમતિ અહી ટોપી મળશે, જમ્યાં એ તેવારે;
 ૨૨૩૬ જરાક (૧) જે જે જાણી પડતો લેવા;
 આવો અલખેલા એ જાતા ગુણીભાઈ એક ૥૨૬૬ ૥
 મનહર જેડી છે મોખાની, દુવાલ એ (૨) રંગીરે.
 ધણા કિમતી, ધણાજ સસ્તા, નાનાં એ રંગી. આ.
 નકસી જેઠાએ તેવા દધાએ, ફેશન જેઠાએ વારે;
 જથાબધ ને વળી પરચુરણ, ગમશે તને ત્યાં. આવો.
 દગાકપટની વાતો નમજે, કિંમત એકજ એવારે;
 છતાં માગણી કરશે જુદી, શીખ (૩) તુલનાં દધશું. આવો.
 રાજનગરમાં (૪) રહીએ, કહીએ, પાનકોર નાકેરે;
 દુકાન નંબર “૩૬૦૦” ઉપર “છાસક” એ. આવો.
 નામ રામજી લેતા આવો, સુત પીનાંબર ના પુછી;
 જરૂર, જરૂર, જરૂર પધારો, ખરીદી થાશે જુદી. આવો.

મેસરસ દરજી રામજીભાઈ પીનાંબરદાસ,

૬. પાનકોર નાકે દુકાન નંબર ૪૬૬૬ સુ. અમદાવાદ.

(૧) થોડીવાર (૨) ભાતભાતના (૩) રમ (૪) અમદાવાદ.

